

VASA UNIVERSITET

Filosofiska fakulteten

Pia Hägglund

VÄLKOMMEN TILL ÖSTERBOTTEN

Attityder och motivation bland invandrare som har integrerats på svenska

Avhandling pro gradu i svenska språket

Vasa 2017

INNEHÅLL

TABELLER OCH FIGURER

TIIVISTELMÄ	3
1. INLEDNING	5
1.1. Syfte	8
1.2. Material	11
1.2.1. Presentation av informanterna	11
1.2.2. Undersökningsmaterialet	17
1.1 Metod	22
2. INTEGRERING AV INVANDRARE I FINLAND	24
2.1. Centrala begrepp	24
2.2. Finlands migrationspolitik	28
2.3. Lagstiftning	29
2.4. Integrering på svenska	32
2.5. Tidigare forskning om integrering på svenska	35
3. ATTITYDER OCH MOTIVATION VID SPRÅKINLÄRNING	41
3.1. Attityder	41
3.1.1. Begreppet ”attityd”	41
3.1.2. Attitydens komponenter	42
3.1.3. Attityder till språk	44
3.2. Motivation	45
3.2.1. Begreppet ”motivation”	45
3.2.2. Faktorer som påverkar inlärningsmotivation	47

4.	RESULTATREDOVISNING	50
	4.1. Integrationen till Finland	50
	4.2. Svenska som integrationspråk	56
	4.3. Svenska språket och kulturen	61
5.	SAMMANFATTANDE DISKUSSION	67
	LITTERATUR	72
	BILAGA Temaintervju	
	TABELLER OCH FIGURER	
	Tabell 1. Grundinformation om informanterna	12
	Tabell 2. Informanternas språkbruk och språkval idag	57
	Figur 1. Orsakerna till invandringen till Finland 2016	27

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta****Tekijä:**

Pia Hägglund

Pro gradu-tutkielma:Välkommen till Österbotten-
Attityder och motivation bland invandrare
som har integrerats på svenska**Tutkinto:**

Filosofian maisteri

Oppiaine:

Ruotsin kieli

Valmistumisvuosi:

2017

Työn ohjaaja:

Karita Mård-Miettinen

TIIVISTELMÄ :

Tutkimukseni tavoitteena on saada tarkempaa tietoa maahanmuuttajien kotouttamiskielen merkityksestä ja miten maahanmuuttajat itse kokevat ruotsin kotoutumiskielenä. Keskityn tutkimuksessani Pohjanmaalla jo työelämässä oleviin maahanmuuttajiin, jotka on kotoutettu ruotsinkielellä. Tutkimukseni empiirinen aineisto koostuu kohdehenkilöiden teemahaastatteluista. Haastateltavina olleet 6 maahanmuuttajaa (iältään 32- 63 vuotta) ovat saapuneet Suomeen vuosien 1984- ja -2009 välisenä aikana eri perustein. Pyrin työssäni saamaan selville miten haastateltavat suhtautuvat ruotsinkieleen ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet heidän kielenoppimismotivaatioonsa. Selvitän myös mitkä tekijät ovat vaikuttaneet haastateltavien kotoutumiskielen valintaan sekä mitä mahdollisuuksia tai rajoituksia henkilöt kokevat että ruotsi kotoutumiskielenä on heille tuonut.

Havaintojeni perusteella voin todeta, että tutkimukseni maahanmuuttajat kokevat ruotsinkielen suhteellisen rajoittavana tekijänä tarkasteltaessa työpaikan, asuinpaikan ja yleisen kommunikoinnin toimivuutta yhteiskunnassa. Työpaikan löytäminen sekä työelämässä eteneminen koetaan haasteelliseksi, mikäli maahanmuuttajan asiomiskielenä on ainoastaan ruotsinkieli. Suomen lainsäädäntö tarjoaa maahanmuuttajille mahdollisuuden valita kotoutumiskielen, mutta viranomaiskäytännöt saattavat kuitenkin vaihdella alueellisesti.

Tutkimukseeni osallistuneet kohdehenkilöt olivat yksimielisiä siitä, että kotoutumiskielen valinta tulisi aina perustua maahanmuuttajan omaan päätökseen eikä viranomaisten valintaan. Uuden kielen oppiminen koetaan mielekkäämmäksi ja tällöin kielenoppija on myös enemmän motivoitunut, kun kotoutumiskieli koetaan tarkoituksenmukaiseksi.

AVAINSANAT: invandrare, attityder, motivation, integrationspråk, svenska

1. INLEDNING

Finland har blivit mera internationellt och mångkulturellt under en längre period. Invandringen har fördubblats under 2000-talet enligt Arbets- och näringsministeriet. De stora flyktingströmmarna i hela Europa överraskade oss alla hösten 2015. Även Finland fick ta emot 32 476 asylsökande. I dagens läge finns det ca. 220 000 utländska medborgare i Finland. Enligt prognoserna stiger antalet till ca. 330 000 redan år 2020 och år 2030 kan det redan bo 0,5 miljoner utländska medborgare i Finland. (Arbets- och näringsministeriet 2017a) Nästan obemärkt möter vi varje dag människor från olika kulturer och ursprung. Det mångkulturella samhället växer och för att kunna umgås med andra människor, krävs det språkkunskaper. Människorna flyttar till Finland av olika orsaker; ekonomiska, familjemässiga, politiska eller av ren nyfikenhet att bekanta sig med andra kulturer och språk. Det finns även människor som är livshotade och måste fly från hemlandet för att kunna överleva en naturkatastrof eller krig. (Arbets- och näringsministeriet 2017b)

På arbetsmarknaden krävs det ofta att även invandrarna kan både finska och svenska. (Språklag 6.6.2003/ 423). Enligt *Lagen om främjande av integration 1386/2010§13;§20 och §23* får invandraren lära sig antingen finska eller svenska vilket hör till integrationsprocessen.

Undersökningen som utfördes 2009 av tidningarna Helsinki Times och SixDegrees i samarbete med Tankesmedjan Magma visade att 67 % av invandrarna i Finland är beredda att lära sig svenska. (Creutz & Helander 2012, Magma 2009). Nils Erik Forsgård (2009) anser undersökningen vara en grundläggande attitydundersökning kring invandrare och deras syn på svenska språket i Finland. Svenska språket anses vara attraktivt om det befrämjar ett socialt avancemang i samhället.

Rapporten *Via Svenska. Den svenskspråkiga integrationsvägen* var bland de första i Finland och resultaten visade att det finns stort intresse för det svenska språket och den svenskspråkiga kulturen bland invandrarna, framförallt i huvudstadsregionen förutsatt att svenska språket skulle ge dem bättre möjligheter i arbetslivet. Däremot konstaterades det i rapporten att på arbetsmarknaden är beredskapen att ta emot invandrare som lärt sig svenska liten. (Creutz & Helander 2012)

Integration på svenska har kommit längre i Österbotten jämfört med huvudstadsregionen. Detta beror mycket på den demografiska logiken: omgivningen är mera svenskspråkig i Österbotten jämfört med södra Finland. (Vasabladet 15.5.2009)

Hur upplever invandrarna själva valet av integrationspråk? Klarar man sig på svenska i Österbotten?

Medierna har redan under en längre tid uppmärksammat invandringsdiskussionerna från många olika synvinklar. Redan 2009 skrev Vasabladet (22.4.2009) att invandringsdebatten i vårt land har blivit hårdare och som hotbild nämndes att svenskan blir ett minoritetsspråk bland andra och att dagens svenska språkkrav avskaffas. När man följer språkdebatterna i dagens diskussioner, ser vi att svenska språkets ställning ifrågasatts ännu hårdare idag.

Närbild (YLE 27.2.2017) behandlade invandratemat i sitt avsnitt ”*Svenskan öppnar Norden för invandrare*” ur invandrarsynvinkel där integrationen har skett på svenska. Hur upplever invandrarna själva svenskan som integreringspråk och borde man lära sig samtidigt både finska och svenska? Gällande attityder och hur allmänheten ser på invandringen och språkfrågan, har medierna en avgörande roll att påverka attityder.

Vasabladet (15.10.2009) tog upp frågan redan på 2009 i en artikel om svenskspråkiga som är positivare till invandring än finskspråkiga invånare. Tre av fyra svenskspråkiga tyckte att utlänningar hämtar med sig något bra till Finland.

Samma år (22.4.2009) citerar Vasabladet ÅA-forskare Tuomas Martikainen som konstaterat att kunskaper i svenska kan bli en statusgrej bland annat på arbetsmarknaden med tanke på att flerspråkigheten blir allt vanligare.

Men hur förhåller sig invandrarna själva till det finlandssvenska i dagens läge?

Emina Arnautovic är en invandrare som är aktivt med i språkpolitiken och har blivit integrerat på svenska konstaterar i sin essä *Invandrare- ett problem eller en lösning för Svenskfinland?* (Tankesmedja Magma 2016) att för en snabb och god integration räcker det inte enbart med språket utan även möjlighet att bli delaktig i närsamhällets olika sociala nätverk vilket främjar känslan av tillhörighet behövs. Enligt Arnautovic handlar integrationen om att känna sig delaktig i samhället och samtidigt hitta sin plats i samhällsgemenskapen. Att bli en minoritet i minoriteten har även haft sina nackdelar för Arnautovic. Men Arnautovic anser att det finns så många fördelar som enligt henne borde lyftas fram. Tryggheten och en känsla av tillhörighet är mycket viktiga i invandrarnas integrationsprocess. Att integreras på svenska och finska borde vara en självklarhet i Finland, det ena språket ska inte exkludera det andra anser Arnautovic (Tankesmedja Magma 2016).

Språkets roll för individens anpassning i samhället har undersöks redan tidigare på 1980-talet i England, där Edwards (1985) har konstaterat i sin undersökning *Language, Society and Identity* att tillägnandet av värdlandets språk är en av förutsättningarna för socialt och ekonomiskt avancemang i ett samhälle. *Via svenska* är en undersökning som gjordes betydligt senare (2012) påpekar samma faktor. Språket anses ha en stor betydelse för invandraren som anländer till det nya samhället. Speciellt när det gäller det finlandssvenska samhället i Finland, där den enda gemensamma etniska markören är det svenska språket (Creutz & Helander 2012: 30).

Samhället förändras och samtidigt även språket förändras som en följd av att olika språk och kulturer möts (Kotsinas 2000:21). I språkforskningen är attityderna en viktig faktor som kan ge oss mycket värdefull information.

1.1. Syfte

Syftet med min avhandling är att studera attityder och motivation vid språkinlärning hos sex invandrare som har blivit integrerade på svenska i Finland och varit i arbetslivet i åtminstone tre års tid. Jag vill utreda hur informanterna upplever svenska språket i arbetslivet, hurdana åsikter om och attityder till svenska språket som integrationssspråk de har och vilka faktorer som påverkat deras språkinlärningsmotivation.

Intresset för att undersöka integrationen på svenska kommer via mitt nuvarande arbete med invandrarfrågor. Under 15 års tid har jag haft möjligheten att arbeta med olika invandringsfrågor gällande migrationspolitik, integrationsutbildning samt språkliga frågor som har anknytning till invandrarnas möjlighet att integreras i Finland.

Mina forskningsfrågor är följande:

- Vilka faktorer påverkar valet av integreringsspråk?
- Hurdana attityder till svenska språket som integreringsspråk har informanterna?
- Vilka möjligheter och begränsningar anser informanterna själva att språkvalet medfört för deras integration?
- Vilka faktorer har påverkat informanternas motivation att lära sig svenska?

Vilka faktorer kan påverka valet av integreringsspråk? I denna fråga får jag svaret genom att fråga informanterna deras orsak till invandring till Finland. Ankomstort har troligen haft en avgörande roll gällande språkvalet. I kommunen där majoriteten av invånarna talar svenska är det mera vanligt att även invandrarna integreras på svenska. Ett bra exempel är Närpes stad som har fått uppmärksamhet för sin integrationsmodell som engagerar hela staden (Kommuntorget 2016). I Österbotten är det t.ex. i Närpes, Vörå, Malax eller i Korsholms kommun där integrationen av invandrare sker mestadels på svenska.

Hade informanterna möjlighet att själv välja språket vid ankomsten eller hade valet blivit gjort redan tidigare av myndigheterna? ”Lagen utgår från individuella behov och en individuell integration. Det är sedan en annan sak att de individuella behoven ofta bestäms av myndigheter” (Helander 2015:11). En intresseväckande synvinkel i undersökningen kommer även att vara informanternas egna kommentarer angående språkvalet i dagens situation. Vad skulle de välja idag, finska eller svenska?

Jag vill även diskutera om en invandrare som har lärt sig svenska känner behovet att lära sig finska för att klara sig bättre i arbetslivet. Har det framkommit ett behov att lära sig även finska för att kunna avancera i arbetslivet? Vilka möjligheter och begränsningar anser informanterna själva att språkvalet har medfört för deras integration? Vad anser invandrarna själva av att som minoritetsgrupp här i Finland lära sig landets minoritetsspråk svenska? Hurdana attityder till svenska som integrationsspråk har informanterna? Hur upplever informanterna att en del invandrare integreras på svenska och andra på finska? Vilka faktorer har påverkat informanternas motivation att lära sig svenska?

Jag förväntar mig att informanternas attityder gällande valet av integreringsspråk är varierande och även motivationen kan vara olika hos dem. Jag tänker även undersöka hur mycket informanterna fortfarande använder modersmålet i förhållandet till det svenska språket i familjesammanhang. Attityderna kan sägas vara inlärd, vilket innebär att även familjemedlemmar kan påverka våra attityder (Baker 1992:9-10).

På grund av min tidigare arbetserfarenhet under 8 års tid med invandrarkvinnor med bristfällig eller total avsaknad av skolbakgrund kan jag konstatera att språkinläringen i vuxen ålder utan tidigare skolerfarenhet är tidskrävande och långsam process och påverkar även individens motivation att lära sig ett nytt språk. Detta bekräftas även av Spolsky (1988:28) som anser att ålder och de tidigare inlärd färdigheterna har en betydelse för individens andraspråkstillägnande.

Till forskningsfrågan om begränsningar som informanterna anser att språkvalet medfört deras integration, relaterar till tidigare utförda undersökningar som tyder på att svenskan i viss mån begränsar individens integrering i samhället. Bland annat Södermans (1997) informanter upplevde svenskan som en begränsande faktor gällande sin integrering till samhället.

Finska språket ansågs vara bättre på arbetsmarknaden medan svenska språket fungerade bättre för sociala kontakter i undersökningsområdet som var i västra Nyland (Söderman 1997:91). Informanterna i undersökningen ansåg att finska språket gör det lättare att komma i kontakt med alla människor i hela Finland (Söderman 1997:92). Informanterna med högre utbildningsnivå ansåg att tvåspråkigheten skulle vara det optimala alternativet för integreringen.

Magdalena Böling (2003) har i sin avhandling i pedagogik undersökt hur invandrareleverna har upplevt den finlandssvenska integreringen. I hennes avhandling lyftes fram en sådan synvinkel att integrering på svenska eventuellt kan begränsa valmöjligheter till studier, bostadsort, arbete, utkomst, socialisering, kommunikation etc.

Även om min undersökning koncentrerar sig på vuxna invandrare som redan är i arbetslivet och representerar olika kulturer kommer det att vara intressant att jämföra och analysera om svaren skiljer sig mycket från Bölings resultat.

Mina hypoteser är att de tidigare utförda undersökningarna eventuellt kommer att stödja mina resultat, men att frågeställningen ur vuxna invandrarens synvinkel eventuellt bidrar med nya resultat. Det kommer att vara intressant att studera vilka faktorer har motiverat invandrare att integrera sig på svenska. Attityderna till svenska språket som integrationsspråk bland mina informanter ger säkert viktig information även till olika beslutsfattare inom kommuner som väljer att integrera invandrare på svenska.

1.2. Material

Materialet i min undersökning består av intervjuer med sex invandrare med olika bakgrunder som är bosatta i Österbotten. Gemensam faktor för informanterna är att alla har blivit integrerade på svenska i Finland och är verksamma i arbetslivet för tillfället.

Undersökningsmaterialet bör vara varierande och därför har jag valt att ha med informanter från olika länder. Informanterna representerar olika åldersgrupper vilket ger en mera omfattande bild av attityderna bland invandrare gällande integrationspråket. Informanterna representerar olika etniska bakgrunder och de har kommit till Finland vid olika tidsperioder. Antalet invandrare som har blivit integrerade på svenska i Österbotten är avsevärd mindre än motsvarande grupp integrerade på finska. Detta orsakar ett visst problem gällande informanternas integritet. Därför kommer jag inte att ange sådan information i avhandlingen som skulle avslöja informanternas identitet.

1.2.1. Presentation av informanterna

Informanterna i undersökningen har anlänt till Finland mellan åren 1984 och -2009.

De har bott i Finland mellan 8 och 33 år. Alla informanter är vuxna invandare mellan 32 och 63 år. I tabell 1 presenterar jag informanterna kortfattat. Närmare presentation kommer efter tabellen. Jag har valt att presentera informanterna individuellt eftersom deras situationer varierar mycket.

Jag kommer att använda förkortningarna I1, I2, I3, I4, I5 och I6 som markerar vilken informant jag syftar på i undersökningen. Den grundinformation som presenteras i tabell 1 nedan innehåller information om informanternas utbildning, ålder, modersmål och orsaken av ankomsten till Finland. Informanterna är presenterade i intervjuordning. Informantbeskrivningen angående viss faktainformation är mindre detaljerad så att informanternas identitet kan förbli anonym.

Jag har t.ex. valt att använda termen ”familjeskäl” i samband med orsaken av ankomst till Finland. Familjeskäl i denna undersökning kan betyda familjeåterförening, äktenskap eller adoption men definieras inte noggrannare i presentationerna av enskilda informanter så att inte informanten kan identifieras. Informanterna i undersökningen har blivit utvalda via olika kontakter inom invandrarärenden.

Tabell 1. Grundinformation om informanterna

Informant	Utbildning	Ålder	Modersmål	Orsaken till ankomst
1	yrkesexam	56	vietnamesiska	flykting
2	yrkesexam	48	arabiska	familjeskäl
3	yrkesexam	39	polska, litauiska	familjeskäl
4	yrkesexam	32	kinyarwanda	familjeskäl
5	universitet	37	arabiska	arbete
6	gymnasiet	63	kurdiska	flykting

Informant 1

Informant 1 (senare I1) har kommit 1989 från Vietnam till Finland som kvotflykting p.g.a. oroligheterna i hemlandet. Hen bodde på flyktingläger i Hong Kong under 2 års tid innan hen fick flytta till Finland. Livet i hemlandet beskriver hen som underbart: alla var fattiga och hade samma samhällsklass. Situationen i hemlandet har ändrats märkbart jämfört med det tidigare. I1 har inga planer på att flytta tillbaka till hemlandet eller skicka sina barn dit. I1 anser att familjen har bättre framtidsutsikter och möjligheter att utveckla sig i Finland. F1 flyttade först till Österbotten men har även tillbringat en längre period i Helsingfors-trakten och 6 månader i Norge.

I hemlandet har I1 gått i skola i 10 år vilket motsvarar ungefär gymnasienivå i Finland. I Finland har hen deltagit i en 9 månader lång språkkurs (svenska), en en veckas tolkkurs i Haparanda i Sverige och en en veckas tolkkurs i Kouvola. I1 har även studerat i en yrkesskola i Finland och avlagt yrkesexamen inom textilarbete.

I hemlandet har hen jobbat inom textilarbetet. I Finland har I1 haft varierande arbetsuppgifter; säsongarbetare på pälsfarmen, tolkarbete, cafeteria-verksamhet och textilarbete.

Flyktingar får inte välja sitt land. Hen hade inte fått mycket information om Finland innan hen flyttade hit. Hen visste att i Finland talar man finska och blev överraskad när hen fick höra om svenska språket och funderade till vilket land hen hade kommit?

När hen anlände till Finland hade myndigheterna redan valt språket till hen. Senare ville hen delta i en finskkurs som arrangerades av myndigheterna men fick som svar att hen kan redan svenska och borde klara sig med det. Invandrare som hade kommit efter hen till landet och hade inga språkkunskaper alls, hade förtur till kursen i finska.

I1 anser att hen har haft nytta av sina språkkunskaper och har jobbat som kontakttolk på 1990-talet för att hjälpa andra invandrare. Idag, 28 år senare, känner hen sig mest bekväm med svenska språket och använder detta mera än sitt modersmål. Hen talar och använder svenska i dagliga livet hela tiden, även med sina barn. Finska språket behövs i arbetslivet med kunderna och även med myndigheterna som inte talar svenska.

Informant 2

Informant 2 (senare I2) har flyttat till Finland från Syrien när hen var 14 år gammal. En del av hens familj hade anlät redan tidigare så hen flyttade till landet p.g.a. familjeskäl. Livet i hemlandet beskriver hen som härligt men samtidigt jobbigt. I2 hade inte enligt sin egen åsikt haft riktig barndom som innefattar lek med andra barn.

Ansvarstagandet hade kommit i bilden redan från tidigt skede och hen hade varit tvungen att söka arbete för att klara sig ekonomiskt. I2 hade aldrig tänkt flytta utomlands och hade inte så mycket förhandsinformation om Finland då hen flyttade. Den enda informationen hen hade om Finland var att människorna är blonda.

I hemlandet hade I2 gått 5 år i skolan vilket motsvarar lågstadiet i Finland. I2 påpekar dock att klasserna och undervisningen i hemlandet skiljer sig från nivån i Finland. Enligt I2 är nivån högre i hemlandet jämfört med Finland. Hen har inte deltagit i språkkurser utan placerades direkt på högstadiet. I2 hade en speciallärare i skolan som undervisade enbart hen i eget rum. I2 hade möjlighet att få privatundervisning i många ämnen p.g.a. att hen var den enda invandrar-eleven i en skola som hade 300 elever.

Eleverna i skolan använde hela tiden svenska med hen och lärde hen även lokal dialekt. Efter grundskolan valde hen yrkesexamen inom handelsskola. Arbetskarriären har varit varierande; försäljare i en klädbutik, kontorsarbetare, arbete i ett åldringshem och städning.

I2 har inte haft möjlighet att själv välja integrationsspråket utan föräldrarna tillsammans med myndigheterna bestämde det. Bostadsområdet som familjen bodde i var svenskspråkigt men resten av familjen kunde inte svenska utan talade finska.

I2 anser att hen har haft stort nytta av sina språkkunskaper som hen även kan använda på sitt nuvarande arbete. Informanten känner sig mest bekväm med finska språket som känns starkare än svenskan. I2 anser att hen har så lite användning av svenskan, förutom på jobbet där det finns svenskspråkiga kollegor. I2 har lärt sig både finska och svenska och byter språket enligt olika personer som hen bemöter i arbetslivet och hemma. Informanten skulle ännu välja svenska som integrationsspråk även om hen anser att båda språken behövs.

Informant 3

Informant 3 (senare I3) har flyttat till Finland för 12 år sedan p.g.a. familjeskäl. Livet i hemlandet beskriver hen som härligt och enkelt. Familjen bodde på landet och I3 hjälpte föräldrarna med enkla saker inom jordbruket. I3 hade redan tidigare varit till Finland p.g.a. sommarjobb innan hen bestämde sig för att flytta till Finland. I hemlandet har I3 studerat textildesign på yrkesskolenivå. Hen har deltagit i språkkurser i Finland under 2 års tid och fortsatt sedan med studier inom textilbranschen. I3 upplevde yrkeskursen i Finland utmanande eftersom kursen hen önskade delta i ordnades enbart på finska. Informant 3 kommer från ett land som är tvåspråkigt så hen visste redan från början att hen vill lära sig både finska och svenska i Finland. Språkvalet blev svenska p.g.a. familjen i Finland. I3 har jobbat inom restaurang-branschen, med olika projekt inom konst och med informationsuppgifter hos olika myndigheter. Informanten känner sig mest bekväm att uttrycka sig på svenska eller på polska.

I3 har svårt att bestämma sig vilket språk hen skulle välja att använda i framtiden, men eventuellt svenska. Informanten anser att i Österbotten skulle hen inte begränsa språkvalet enbart till ett språk utan anser att man borde lära sig både finska och svenska.

Informant 4

Informant 4 (senare I4) har flyttat till Finland år 2003 när hen var 17 år gammal. Hen flyttade p.g.a. familjeskäl. I4 är uppvuxen på landet och familjen har haft odlingar, t.ex. bönor och bananer. Livet i hemlandet beskriver hen som enkelt; skolarbete, vänner och lite arbete med odlingar. I4 hade inte så mycket förhandsinformation om Finland innan hen flyttade till Finland. Några släktingar som hade flyttat till Finland redan tidigare hade visat vintriga bilder och berättat om landet i allmänt. Informanten har studerat 3 år på gymnasiet i hemlandet innan flytten till Finland.

I Finland erbjöds hen i början språkkurser enbart på finska, men eftersom släktingarna redan hade integrerats på svenska, ville I4 välja svenska för att kunna kommunicera med dem.

Myndigheterna ville att hen skulle välja finska språket som integrationsspråk och vägrade att fortsätta med arbetsmarknadsstöd om hen väljer svenska språket. I4 fick ekonomisk hjälp av sina släktingar och fortsatte med sina studier på svenska ända till yrkesexamen. I4 känner sig mest bekväm med svenska språket eller modersmålet och använder oftast svenska med olika myndigheter eller med vännerna. Informanten jobbar inom vårdbranschen och arbetspråket är finska. Till frågan vilket språk I4 skulle välja nu som integrationsspråk blir svaret finska språket. Informanten ångrar inte sitt tidigare språkval men anser att om man bara kan svenska är livet mera begränsat till ett visst geografiskt område.

Informant 5

Informant 5 (senare I5) har flyttat till Finland när hen var 29 år gammal p.g.a. arbetet som hen fick via bekanta. I5 är uppvuxen på landet och livet i hemlandet beskrivs som enkelt och annorlunda jämfört med Finland. I hemlandet hade hen inte så mycket med datorer och tv att göra utan hen hade börjat jobba i tidig ålder. Hen hjälpte till t.ex. med tomatodlingar. I5 hade mycket lite förhandsinformation om Finland innan hen flyttade till landet. Hen visste att det är riktigt kallt på vintern och man i Finland har Nokia.

Informanten har haft möjlighet att studera teknik på universitetsnivån i hemlandet men haft svårt att hitta arbete som skulle motsvara hens utbildningsnivå p.g.a. den ekonomiska situationen i hemlandet. I Finland har informanten deltagit i språkkurser under 1 års tid och varit ett år på den yrkesförberedande klassen och har efter dem avlagt yrkesexamen inom läkemedelsteknik. Hens arbetserfarenhet både från hemlandet och i Finland är varierande; byggnadsbranschen, turism, växthus, läkemedelsbranschen och även undervisning för nyfinländare som frivilligt arbete.

Informanten känner sig mest bekväm med svenska språket eftersom detta används både hemma och på arbetsplatsen. Informanten jobbar inom läkemedelsbranschen och arbetsspråket är svenska och finska. Till frågan vilket språk I5 nu skulle välja som integrationsspråk blir svaret finska språket.

Informant 6

Informant 6 (senare I6) har anlänt till Finland 1992 som kvotflykting p.g.a. oroligheter i hemlandet. Hens man hade tidigare varit politiskt aktiv och p.g.a. detta blivit hotad med avrättning. Beslutet att lämna hemlandet var svårt men familjen kunde inte fortsätta leva i hemlighet. Livet i hemlandet före revolutionen hade varit bra. Informanten bodde i en stad, hade avlagt studentexamen och fått arbete i radion redan som tonåring. Informanten fick inte så mycket förhandsinformation om Finland före flytten till det nya landet. Informationen hen hade om landet var att Finland är i Norden och att det är kallt och mörkt 6 månader om året. I6 har haft möjlighet att delta i en svenska-kurs under 9 månader med praktikperioder. Informanten har inte själv haft möjlighet att bestämma om sitt integrationsspråk utan myndigheterna hade valt språket till hen p.g.a. boningsort. Informanten fick höra om Finlands tvåspråkighet först i senare skede. Hen började hjälpa andra flyktingar som anlände till Finland efter hen och har haft nytta av sina språkkunskaper av andra språk i arbetslivet. I6 känner sig mest bekväm med modersmålet kurdiska som hen använder hela tiden hemma med släktingar. I arbetslivet och i samhället blir det mest svenska som hen använder, eftersom I6 upplever att hens kunskaper i finska är mycket bristfälliga och svaga. Till frågan vilket språk hen skulle välja idag som integrationsspråk är svaret finska.

1.2.2. Undersökningsmaterialet

Undersökningsmaterialet för avhandlingen utgörs av intervjuer som samlades in i Österbotten under våren 2017.

Österbotten är ett lämpligt geografiskt område att göra forskningen i på grund av dess speciella språksituation. I Österbotten används svenska språket även i dagliga sammanhang dvs. i butiker, skolor, möten och i olika evenemang. I Österbottens integreras invandrare även på svenska och i Österbotten och i Södra Österbotten har några kommuner lyckats väl med integrering av invandrare (Mattila & Björklund 2013).

De intervjuade informanterna i den empiriska studien kommer från tvåspråkiga miljöer i Österbotten. Intervjuerna utfördes på samma ställe efter arbetsdagens slut eller under helgen. Samma frågor ställdes till alla informanter i samma ordning. Under intervjun beaktades även interaktionen mellan informant och intervjuare, vilket orsakade lite variation i utformningen av frågorna. Informanterna hade haft möjlighet att bekanta sig med intervjufrågorna redan före själva intervjun.

Jag har delat in intervjun med informanterna i sex tema-områden. Temaområdena i intervjun är:

1) Bakgrundsinformation

Temaområde "Bakgrundsinformation" ger information om olika faktorer som har påverkat informanternas val av integreringsspråk. I temaområde 1 ställer jag frågor gällande informanternas bakgrund. Här får jag information om deras familjeförhållanden i Finland och i hemlandet. Informanterna ger information om deras födelseort och om livet i hemlandet i allmänt. I temaområde 1 fås en bild av olika orsaker till flyttning till Finland och även om informantens eventuella bakgrundskunskaper om Finland.

2) Utbildning i hemlandet och i Finland

Temaområde 2 ger information om informanternas utbildningsnivå som även anses vara en viktig faktor som påverkar invandrarens motivation att lära sig ett främmande språk.

I temaområde 2 ställer jag frågor angående informanternas utbildning och studierna i hemlandet och i Finland. Här upptas även frågan om deltagandet i språkkurser i svenska.

3A) Språkkunskaper

Temaområdet 3 har jag valt att dela i två delar: 3A Språkkunskaper och 3B Språkanvändning.

I temaområde 3A får jag information om informanternas eventuella kunskaper i finska språket och om valet av integreringsspråk. I temaområde 3A ställer jag frågor som ger information om informanternas språkkunskaper. Vilket eller vilka språk har informanterna som modersmål? Vad är informanternas egen uppfattning av sina modersmålskunskaper? Vilka eventuella andra språkkunskaper har informanter? I detta område diskuteras också om orsakerna om till att svenskan valdes som integreringsspråk. Temat ger mera information om informanternas eventuella förhandskunskaper om Finlands språkförhållanden innan de började studera svenska språket.

3B) Språkanvändning

I temaområde 3B ställer jag frågor som ger information om informanternas språkanvändning hos myndigheter, på arbetsplatsen, med vänner och i hemmiljön. Temaområdet ger information om hur informanterna upplever svenska språket i Österbotten och i hurdana situationer de väljer något annat språk än svenska?

Frågor som ställs i temaområde 3B ger information om både aktiv språkanvändning i olika situationer och passiv språkanvändning. Informanternas språkval gällande sociala medier, böcker och tidningar ger information om deras motivation att använda svenska språket.

4) Arbetserfarenhet

I temaområde 4 ställer jag frågor som ger uppgifter om informanternas tidigare arbetserfarenhet och om nuvarande arbete. Frågorna ger information om språkbruket på arbetsplatsen. Behovet av finska språket på arbetsplatsen diskuteras i detta område. Temaområde 4 ger svar på frågan hurdana krav arbetsplatsen eller i större perspektiv arbetslivet ställer på informanternas språkkunskaper.

5) Språk och kultur

Temaområde 5 ger information om hur informanterna upplever två olika integreringsspråk i Finland.

Hurdana uppfattningar har informanterna om möjligheter eller eventuella begränsningar man möter med svenska som integrationssspråk? Har informanterna upplevt skillnader mellan finlandssvenskar och finspråkiga finländare? I detta område diskuteras även om valfriheten av integrationssspråket i dag. Hade informanterna möjlighet att själva påverka valet av integrerings språk? Vilket integreringsspråk skulle informanterna välja idag?

Temaområde "Språk och kultur" ger information om informanternas attityder till svenska språket och ger även en uppfattning om hur invandrarna själva upplever Finlands två nationalspråk.

6) Framtiden

Temaområde 6 ger information om informanternas syn på framtiden. Här ges informanterna möjlighet att ge goda råd till nyinflyttade invandrare som ska välja

integrationsspråket. Det hurdana erfarenheter informanterna har haft av svenska som integrationsspråk påverkar även deras attityder till svenska språket i allmänt.

Det är meningen att följa frågorna i samma ordning i olika temaområden för att få fram svar om informanternas attityder och motivation vid språkinlärning och integration i samhället. Informanterna har dock en möjlighet att påverka intervjun både innehållsmässigt och tidsmässigt. Intervjusituationen får ej vara för informell, men inte heller för strukturerad så att informanterna upplever att även sådan information som de anser vara relevant för undersökningen är möjligt att diskutera. Det är dock viktigt att hålla diskussionerna inom undersöknings tema för att undvika insamling av alltför omfattande intervjumaterial.

För att kunna samla in material som passar för min undersökning som koncentrerar sig på att undersöka invandrarens attityder och motivation, har jag utgått från tidigare språkattitydforskning. Intervjuer och samtal används ofta inom språkattitydforskning. Intervjuerna ger värdefull information eftersom på detta sätt får man fram även de icke-verbala uttryck som inte kommuniceras med ord (Bijvoet 2007:125).

Jag har valt att intervjua informanterna för att få en allmän bild av deras kulturella bakgrund, språkkunskaper och attityder till svenska språket. Samtalen med informanterna har spelats in för att underlätta analysen av det insamlade materialet.

På detta sätt hade jag möjlighet att koncentrera mig på samtalet med informanterna i stället för att göra anteckningar.

Informanternas sociala situation (t.ex. modersmål, språkbruk med vänner och familj) ger mig en bild av informanternas kulturella värderingar och deras attityder. Enligt Baker (1992: 9-10) kan attityderna sägas vara inlärd, vilket innebär att även familjemedlemmar, vänner och media kan påverka attityder.

Det sociokulturella perspektivet kan definieras som att människor lär sig hela tiden i alla sociala sammanhang. Omvärlden, den sociala omgivningen och den kultur en människa lever i har stor betydelse för hur individens lärande och utveckling sker (Säljö:2014).

1.3. Metod

Enligt Martyn Denscombe (2016: 143) har fenomenologisk forskning i allmänhet att göra med människors uppfattning eller åsikter, attityder och övertygelser eller känslor och emotioner. Fenomenologin ägnar sig med andra ord åt mänskliga erfarenheter.

”Forskningsintervju är en metod för datainsamling som använder människors svar på forskarens frågor som datakälla ”(Denscombe 2016: 263). Data som forskaren använder kommer från berättelserna från informanterna. I en kvalitativ intervju är både intervjuare och intervjupersonen eller informanten medskapare i ett samtal (Patel & Davidson, 2015:82). Intervjuaren borde hjälpa intervjupersonen att bygga upp ett meningsfullt och sammanhängande resonemang om fenomenet som forskas. Detta anses vara viktigt för en lyckad kvalitativ intervju. I en kvalitativ intervju har intervjuarens nytta av förkunskaper och kännedom av området som ska studeras.

Även tidigare forskning inom området ger en teoretiskt färgad kunskap eller en uppsättning centrala aspekter som är aktuella för studien (Patel & Davidson, 2015:83). Min arbetserfarenhet med olika invandringsfrågor, språkliga frågor och mångkulturell arbetsmiljö underlättar säkert analysen av undersökningsmaterialet.

Data från intervjuer baseras på vad människor säger och det är inte alltid så att uttryck och handling stämmer överens. Det är även viktigt att notera att de intervjuades uttalanden kan påverkas av forskarens identitet (Denscombe 2016: 289). Data som insamlas påverkas i viss mån av den specifika kontexten och de specifika individer som deltar i intervjun.

I en undersökning är det viktigt att sträva efter en hög reliabilitet och validitet i resultatet (Patel & Davidson 2015:102). Validitet definieras som att man undersöker vad man har avsett att undersöka. Reliabilitet definieras som att undersökningen måste göras på ett tillförlitligt sätt. (Patel & Davidson 2015:102). Frågorna borde vara sådana att alla informanter uppfattar frågorna som intervjuaren har avsett och det uppstår inga missuppfattningar. För att kontrollera intervjuers reliabilitet och validitet kan man banda in dem så att man kan lyssna på dem upprepade gånger (Patel & Davidson 2015:104).

Analysmetoden som jag har valt att använda i min undersökning är en innehållsanalys som är en allmän metod som lämpar sig för kvalitativa studier. Innehållsanalys är ett systematiskt och objektivt sätt att analysera insamlat material och med hjälp av den vill forskaren få fram en sammanfattad och allmän beskrivning av den aktuella företeelsen (Tuomi & Sarajarvi, 2009:103). I en kvalitativ studie finns det många olika sätt att uppnå önskade forskningsresultat. Forskningsfrågorna kan vara likadana men syftet variera enligt forskarens studieinriktning.

Temaintervjustrukturen underlättar konstruktionen av det insamlade materialet. Olika temaområden kan analyseras skilt. Intervjuerna var olika långa så att den kortaste (I5) var 38 minuter och 59 sekunder lång och den längsta (I2) var 60 minuter och 17 sekunder lång. I min analys behandlades varje intervju som självständig helhet där informantens egen personlighet har en avgörande roll. Efter intervjuerna har jag transkriberat det insamlade materialet och tematiserat svaren enligt huvudteman och vidare genom att sammanföra teman som har anknytning till varandra. Detta gjorde jag för att kunna få en logisk kedja som ger en helhetsbild av det insamlade materialet.

2. INTEGRERING AV INVANDRARE I FINLAND

2.1. Centrala begrepp

Begreppet *Integration* definieras som ”invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds ” (Lag om främjande av integration, 30.12.2010/1386, 3§).

Integration kan även definieras som en gemensam flersidig process mellan de integrationsåtgärder som myndigheterna och medborgarsamhället i den mottagande staten vidtar när man diskuterar om invandrarens integrering. (Europeiska migrationsverket EMN 2016).

Invandrare är ”en person som flyttat till Finland och som vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse eller vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort ” (Lag om främjande av integration, 30.12.2010/1386, 3§). En invandrare som kommer från en annan kultur där man kan klara sig utan skolbetyg eller utbildning, möter ofta en kulturell chock när hen anländer till Finland (Nikula: 2009).

I Finland får barnen lära sig att läsa, skriva, räkna och även andra nyttiga färdigheter redan i tidig ålder. I Finland gäller läroplikten alla barn oberoende vad föräldrarna har för ekonomisk situation eller status i samhället. Via mitt arbete med invandrarkvinnor från olika länder t.ex. Iran, Irak, Afganistan, Somalien etc. har jag haft möjligheten att lära mig många olika saker som kan påverka invandrarens inlärningsförmåga, attityder och motivation gällande språkinläring i ett nytt land.

Det är inte självklart att alla vuxna människor kan läsa, skriva eller lösa enkla vardagliga matematikuppgifter. Att vara hemmafru med 8 barn klassificeras som yrke i vissa länder, även om man inte gör det numera i Finland. Vägen till arbetslivet är lång och många faktorer påverkar individens integration.

Antalet invandrare i Finland har ökat betydligt under de senaste årtiondena. Den utländska befolkningen i Finland har nästan fördubblats under 2000-talet (Arbets- och näringsministeriet 2017b) Integrationen av invandrare i Finland sköts av många olika myndigheter på lokal, regional och nationell nivå. Myndigheterna och medierna använder olika termer och begrepp när de diskuterar om utländska människor som anländer till Finland eller som redan är bosatta i Finland. Terminologin kan vara mycket förvirrande för en som inte är i daglig kontakt med invandrarfrågor och missförstånd uppstår dagligen. Detta har jag lagt märke till i mitt nuvarande arbete med invandrarfrågor.

Personer som inte har finskt medborgarskap är för oss finländare utlänningar. Termen ” *invandrare* ” syftar på personer som både är av någon annan härkomst och därtill invandrar till ett nytt land för att stanna där i över ett år. Olika aktörer kan även använda andra termer som t.ex. ” *migrant* ” som även den hänvisar till en person som har bott i ett främmande land över ett år, oberoende om personen har flyttat till landet frivilligt eller av tvingande skäll. (Europeiska migrationsverket EMN 2016).

Men även termerna ” *emigrant* ” och ” *immigrant* ” används i olika sammanhang i medierna och i samhällsvetenskaplig litteratur. Då talar man om personer som flyttar från ett land till ett annat för att bygga upp ett nytt liv av olika orsaker.

En emigrant flyttar från ett land och en immigrant flyttar till ett land. *Återflyttare* är en finländsk person som har varit bosatt utomlands t.ex. på grund av arbetet och återvänder tillbaka till Finland. (Migrationsverket 2017 a).

Arbets-och näringsministeriet anser en *flykting* vara en utlänning som har välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, religiös eller politisk uppfattning, nationalitet eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp. En person kan få flyktingstatus om någon stat beviljar asyl åt hen eller som Förenta nationernas flyktingkommisariat UNHCR konstaterar att vara flykting. *Kvotflykting* är en person som UNHCR har beviljat flyktingstatus och som har beviljats inresetillstånd inom ramen för en kvotflykting som fastställts i statens budget (Arbets-och näringsministeriet 2017f). Kvotflyktingar väljs ut på basis av personliga intervjuer i flyktinglägren. Finland deltar årligen i urvalsresor med UNHCR:s delegation för att välja flyktingar till Finland. Delegationen består av olika myndigheter och experter inom invandrarfrågor.

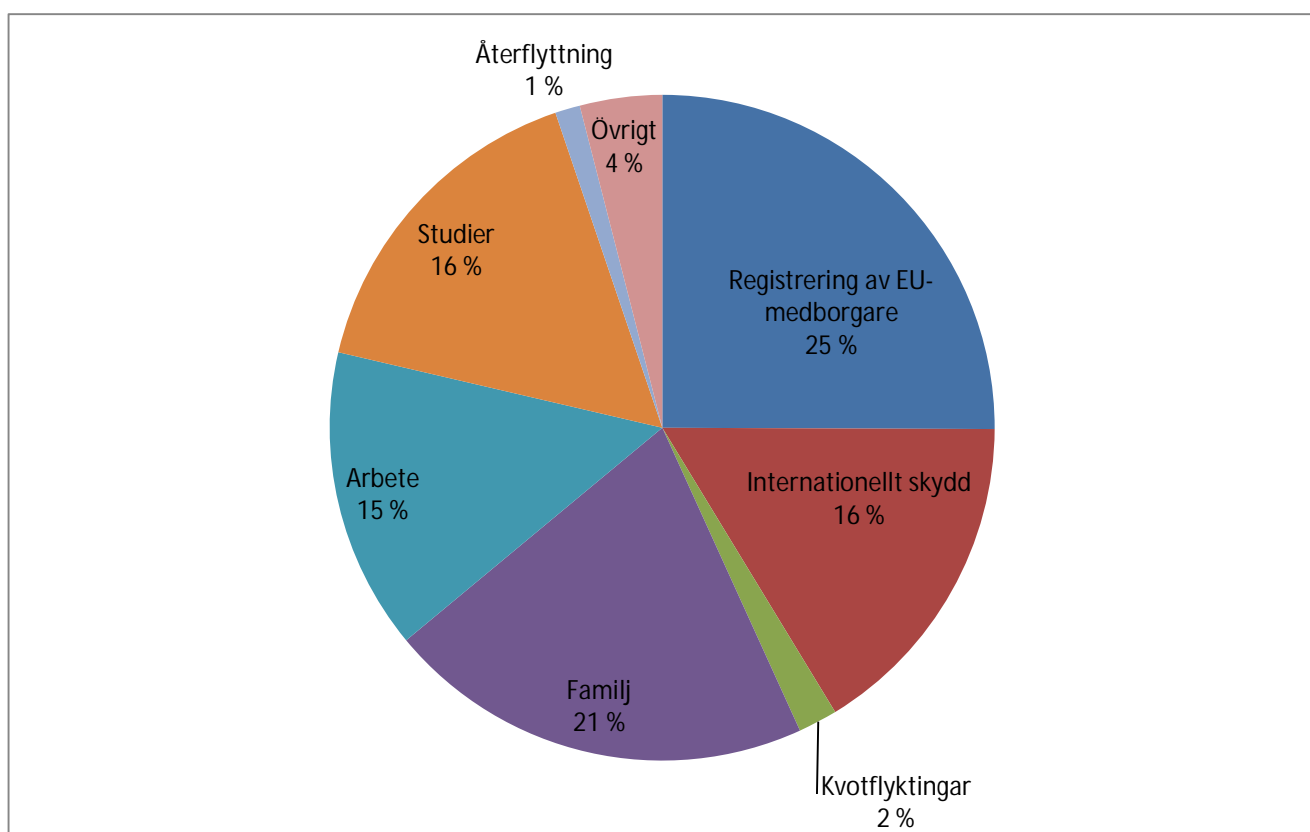
Kvotflyktingar som behöver brådskande vidarebosättning dvs. *akuta fall* som även kallas som *nödfall* är personer som UNHCR har definierat som flyktingar och som organisationen erbjuder snabb överföring till ett annat land. Dessa fall är personer som är i brådskande behov av omplacering på grund av skydd, humanitära eller medicinska grunder. (Inrikesministeriet 2017b).

Asylsökande är en person som söker skydd och uppehållsrätt i ett främmande land. Personen får flyktingstatus om hen beviljas asyl. En asylsökande anses inte ännu vara en flykting. I samband med asyلفörandet utreder man och också avgör om asylsökande kan få uppehållstillstånd på grund av internationellt skydd eller beviljas uppehållstillstånd på andra grunder som t.ex. arbete, studier eller familjeband. (Arbets-och näringsministeriet 2017c, Migrationsverket 2017b).

Arbetsinvandrare är en person som flyttar till ett annat land på grund av arbete. Allmänt hänvisar man till arbetsrelaterad invandring.

Utländska studerande eller studierelaterad invandring hänvisar till invandrare som vistas i landet på grund av examens- eller yrkesinriktade studier. (Europeiska migrationsverket EMN 2016).

Diagrammen i figur 1 nedan ger en helhetsbild av immigrationen i Finland 2016 gällande de grunder på vilka invandrarna har anlänt till Finland. Diagrammet bygger på informationen om det första uppehållstillståndet som Migrationsverket med hjälp av polisen har beviljat samt registreringar av EU-medborgare och deras familjemedlemmar. Sammanlagt gäller figuren 39 317 personer som har flyttat till Finland år 2016.

Figur 1. Orsakerna till invandringen till Finland 2016
(Europeiska migrationsnätverket 29.3.2017)

När man talar om integrering av invandrare i Finland är det viktigt att lägga märke till att orsakerna av invandring varierar mycket (se figur 1). I medierna talar man ofta om flyktingar som flyttar till Finland, men procentuellt är det mycket få som flyttar till Finland som kvotflyktingar. Helhetsbilden av immigrationen till Finland 2016 visar att enbart 2 procent av ca. 39 000 invandrare har varit kvotflyktingar (se figur 1.).

2.2. Finlands migrationspolitik

Finlands migrationspolitik och förberedning av lagstiftningen följer den målsättningen som regeringen i Finland har och även de gemensamma linjer som EU har gällande migrations- och asylpolitik och internationella avtal. Avvtalen som anses vara de mest märkbara är Europa-konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna, konventionen mot tortyr, barnkonventionen som gäller barnets rättigheter och Genevekonventionen angående behandling av flyktingar (Inrikesministeriet 2017 a).

Migrationspolitiken i Finland främjar sådan invandring som anses vara viktigt för landet. Befolkningen blir äldre och inom vissa områden är det svårt att hitta lämplig arbetskraft. Arbetskraftinvandringen får stöd av tillståndssystem som beaktar även arbetsgivarnas och företagens arbetskraftsbehov i Finland (Inrikesministeriet 2017a).

Migrationspolitikens målsättning är även att invandringen till Finland sker smidigt och kontrollerat och beaktar internationella förpliktelser, tryggar utlänningars rättigheter samt tryggar landet säkert (Inrikesministeriet 2017a).

Finland har tagit emot kvotflyktingar sedan 1970-talet. Finland prioriterar i sin kvotpolitik de mest utsatta grupperna som är barnfamiljer och kvinnor i utsatt ställning som t.ex. ensamförsörjare eller ensamstående kvinnor. (Inrikesministeriet 2017b).

Inom en flyktingkvot kan Finland ta emot personer för omplacering som FN:s flyktingorganisation UNHCR anser vara flyktingar eller andra utlänningar som är i behov av internationellt skydd. Flyktingkvoten fastställs för varje år i statsbudgeten av Riksdagen. Från år 2001 har Finland årligen tagit emot 750 personer. Kvoten höjdes åren 2014-2015 till 1050 personer på grund av kriget i Syrien till. Årligen mottas 10 % av flyktingkvoten som hör till gruppen nödfall. Dessa fall är personer som är i brådskande behov av omplacering på grund av skydd, humanitära eller medicinska grunder (Inrikesministeriet 2017b).

Grunderna för beviljande av uppehållstillstånd inom Finlands flyktingkvot är att utlänningen är i behov av internationellt skydd när man tar i beaktande situationen i hemlandet, utlänningen behöver omplaceras från det första asyllandet vilket oftast är flyktinglägret i ett annat land, eller hans förutsättningar för mottagandet och integration i Finland har bedömts med hjälp av dokument och många intervjuer av finländska myndigheter. Det är även viktigt att det inte finns några hotbilder eller internationella relationer som skulle orsaka en risk mot Finlands säkerhet. Dessa saker utvärderas av Migrationsverket i samarbetet med skyddspolisen innan uppehållstillstånd kan beviljas (Inrikesministeriet 2017b).

Finland är aktivt med i utvecklingen av EU:s gemensamma invandringsfrågor som syftar på att främja integrationen via lagliga kanaler. För att stöda arbete som främjar integrationen av invandrare lokalt, regionallt och nationellt har Arbets- och näringsministeriet åstadkommit ett kompetenscentrum för integration av invandrare. Kompetenscentrets verksamhet kom i gång den 21 mars 2014 och har som målsättning att stödja dem som möter invandrare i sitt arbete. (Arbets- och näringsministeriet 2017g).

2.3. Lagstiftning

Grundlagens 17§ sätter grunden för Finlands tvåspråkighet och fastslår att Finland har två nationalspråk, finska och svenska.

I tvåspråkiga kommuner kan man använda svenska både med statliga och kommunala myndigheter och i hela Finland har man rätt att använda svenska med statliga myndigheter. Finland har 313 kommuner av vilka 33 kommuner är tvåspråkiga (Kommunförbundet 2016).

I statsrådets principbeslut gällande Nationalspråksstrategin (4/2012) fastställs att: ”Invandrare som vill bo i Finland borde få grundläggande information om Finlands tvåspråkighet och vad detta betyder på arbetsmarknaden. Detta gäller även information om olika kurser som anordnas i finska och svenska som en invandrare har möjlighet att delta i enligt integrationslagen ” (1386/2010) (Kommunförbundet 2016).

Lagen om främjande av integration ger grunden för statens integrationsfrämjande program. Statsrådet som ansvarar för utvecklingen av integrationen begrundar sina beslut på den lagen. Det första programmet för integrationsfrämjande arbete utkom år 2012 och det senaste utkom i september 2016. Statens program för integrationsfrämjande arbete ger information om målsättning och prioriteringar som ska användas samt information om ansvarsfördelning och resurser i de olika faserna av integrationsprocessen (Arbets- och näringsministeriet 46/2016).

Målsättningen för programmet för integrationsfrämjande är att stöda likabehandling och göra invandrarens kompetens till en resurs för det finländska samhället. Samarbetet mellan olika myndigheter och andra aktörer ska ha som målsättning att en invandrare kan i tidigt skede komma in i studier och arbetslivet (Arbets- och näringsministeriets pressmeddelande 8.9.2016).

Finlands lagstiftning stöder invandrarundervisningen antingen på finska eller på svenska. I Lagen om främjande av integration står det att integrationsåtgärder, så som integrationsutbildning, ska ordnas på finska eller svenska och att vid uppgörande av integrationsplanen ska myndigheterna ta hänsyn till invandrarens egna

integrationsfrämjande mål (Lagen om främjande av integration 1386/2010§13;§20 och §23).

Målsättningarna i statens program för integrationsbefrämjande för 2016 – 2019 är :

1. Invandrarnas egen kultur beaktas i större grad och tas med för att stärka Finlands innovationsverksamhet.

Målet är att använda kompetensen hos utbildade invandrare och invandrare som avlägger examen i finländska högskolor. Man ska även stöda deras yrkeskarriärer på den finländska arbetsmarknaden.

2. Främjandet av integrationen effektiviseras över förvaltningsområdesgränserna.

Målet som eftersträvas är att ge förutsättningar för tillräcklig utbildning och förbättra invandrarnas läge och sysselsättning på arbetsmarknaden. Redan i början av integrationsprocessen är det viktigt att skapa goda förutsättningarna för integration för att uppnå en lyckad integration. Det är även viktigt att ge stöd för invandrarnas fritidsverksamhet vilket ökar interaktionen mellan olika kulturer.

3. Samarbetet mellan staten och kommunerna som tar emot personer som får internationellt skydd ska förstärkas.

Målet är att kvotflyktingar och asylsökanden som fått uppehållstillstånd ska anvisas till kommunen inom två månader och att integrationsprocessen börjar utan dröjsmål.

4. En öppen diskussion om invandringspolitiken ska skapas där rasism är inte tillåtet.

Invandringsfrågorna ska diskuteras öppet och respekt för människovärdet borde tas i beaktande. Det är även viktigt att skapa officiella forum för dialog mellan myndigheter och invandrare för att kunna uppnå en fungerande växelverkan mellan olika grupper (Arbets- och näringsministeriet 46/2016).

2.4. Integrering på svenska

Finland är ett officiellt tvåspråkigt land vilket möjliggör att även invandrarnas integration kan ske på svenska i Finland. Lagen om främjande av integration ger invandrare möjlighet att välja sitt första integrationsspråk, finska eller svenska. Även som integrationsutbildning godkänns finsk- eller svenskspråkig utbildning.

Svenska är ett minoritetsspråk som 5,3 % av befolkningen har som modersmål. I tvåspråkiga kommuner är det möjligt att välja svenska som första integrationsspråk. Eftersom svenska är det ena av landets två nationalspråk har svenska språket en särställning, vilket betyder att även studie- och arbetsmöjligheter finns på svenska. (Arbets- och näringsministeriet 2017d).

Även den allmänna språkexamen som krävs för att kunna ansöka om medborgarskap kan avläggas på svenska. Enligt språklagen ska olika myndigheter i Finland förvalta landets språkkulturarv och främja användning av båda nationalspråken. När man väljer integrationsspråket för en invandrare är det viktigt att betrakta invandrarens situation som helhet. En invandrare som flyttar till en tvåspråkig kommun måste ges information om möjligheten att integreras på svenska. Information behövs för att kunna fatta beslutet av vilket språk hen vill lära sig först. Redan vid tidigt skede av integrationen inleds barnens skolgång eller vuxnas studier eller arbete. (Arbets- och näringsministeriet 2017d).

Utbildningsstyrelsen ger i sin publikation ” *Grunderna för läroplanen för integrationsutbildning av vuxna invandrare 2012* ” allmänna riktlinjer och mål för integrationsutbildningen:

Integrationsutbildningen för vuxna invandrare främjar och stöder den studerandes möjligheter att delta som en aktiv medlem i det finländska samhället. Målet med utbildningen är att den studerande uppnår fungerande elementära språkfärdigheter i finska eller svenska. I integrationsutbildningen ska den studerande alltså uppnå sådana färdigheter i finska eller svenska som han eller hon behöver för att fungera i vardagslivet, det finländska samhället, arbetslivet

och i fortsatt utbildning. Som integrationsutbildning ges invandraren i enlighet med integrationslagen också annan undervisning som främjar tillträde till arbetslivet eller till vidareutbildning samt färdigheter i samhällsliv, kultur och livskompetens (Utbildningsstyrelsen 2012: 23).

Arbets- och näringsministeriet har via TE-tjänster en avgörande roll gällande vuxna invandras integrationsutbildning. I integrationsutbildningen lär sig deltagarna antingen finska eller svenska språket och olika kommunikationsfärdigheter. En invandrare lär sig även andra färdigheter som behövs både i samhället och i arbetslivet. Varje deltagare får en personlig yrkesplan. Integrationsutbildningen förbättrar vuxna invandras möjligheter att bli delaktig i det finländska samhället (Arbets- och näringsministeriet / Te-tjänster 2017).

För att en invandrare ska få arbetslöshetsförmån är det obligatoriskt att delta i utbildningen, detta gäller både arbetskraftsutbildning och den frivilliga utbildningen. En invandrare har även möjlighet att avlägga grundskole- eller gymnasiestudier om de underlättar inträdet till arbetsmarknaden eller fortbildningen. (Arbets- och näringsministeriet / Te-tjänster 2017).

Arbetsmarknadspolitiska integrationsutbildningar som upphandlas av arbets- och näringsförvaltning via NTM-centralen är den vanligaste integrationsutbildningen. Olika vuxenutbildningsenheter producerar utbildningen t.ex. i Österbotten är det Yrkesakademin (YA) och tidigare Vasa vuxenutbildningscenter VAKK (från och med 1.1.2017 VAMIA) (Helander 2015:70).

I Österbotten är den arbetsbaserade invandringen och invandringen som baserar sig på humanitära skäl märkbara orsaker till invandring. Enligt statistikcentralen (2014) kommer de fem största befolkningsgrupperna från före detta Sovjetunionen (942), före detta Jugoslavien (827), Vietnam (756), Sverige (602) och Somalien (590). I följande österbottniska kommuner bor det statistiskt sett flest personer med utländsk bakgrund: Vasa (5 047), Jakobstad (1 453), Närpes (1 021), Nykarleby (454) och Korsholm (444). (Arbets-och näringsministeriet 2017e)

Förklaringen till Österbottens mångsidiga invandrarbefolkning ligger i möjligheterna till mångsidig högskoleutbildning i regionen. Även de stora internationella företagen samt mottagandet av flyktingar har en stor betydelse för invandringen till Österbotten. Österbotten som region har även en lång erfarenhet av flyktingmottagande. Följande kommuner i Österbotten tar emot flyktingar: Kaskö, Korsnäs, Kristinestad, Kronoby, Larsmo, Malax, Korsholm, Närpes, Pedersöre, Jakobstad, Nykarleby, Vasa och Vörå. (Arbets-och näringsministeriet 2017e)

Hur ser den svenskspråkiga integreringen ut i Finland? Mika Helander har i sin undersökning ” *Kan vi stå till tjänst?*” – *Integration på svenska i Finland* (2015) studerat myndigheter och deras integrationstjänster. Helander konstaterar att det borde vara allas rättighet att få välja integrationsspråk. Vi borde bemyndiga invandrare och fråga dem vilket språk de vill integreras på. I en artikel i Österbottens tidning från år 2015 konstateras dock:

”*Just nu är detta ingen självklarhet, inte ens i Österbotten där integrationen på svenska är bäst i landet. I Vasa är det i alla fall så att invandrare själv får välja vilket språk de integrerats på. I Närpes sker integrationen automatiskt på svenska*”. (Österbottens tidning 26.11.2015). Helander anser att utgående från bostadsortens språkliga karaktär borde man inte avgöra valet av integrationsspråk. I stora delar av Finland skulle en tvåspråkig integration vara nödvändig när man beaktar arbetsmarknadsperspektiv (Helander 2015 :111).

Valet av invandrarens integreringsspråk väcker många diskussioner. Borde integreringsspråket väljas utgående från boendeort eller vem ska välja språket? Är det myndigheterna i kommunen, politikerna eller vem som ska bestämma?

2.5. Tidigare forskning om integrering på svenska

Integrering och olika invandrarfrågor har intresserat många forskare, särskilt under de senaste tjugo åren. I det här kapitlet presenterar jag tidigare undersökningar om invandring som har en anknytning till mitt tema.

Therese Söderman (1997) har undersökt kurdiska flyktingars uppfattningar om effekterna av deras val av integrationsspråk. Hon har undersökt hur valet av integrationsspråk påverkar individens möjligheter till studier, arbete och sociala kontakter. Studien är en utvärdering på individnivå av effekter och konsekvenserna av valet av finska eller svenska språket som integrationsspråk för vuxna kurdflyktingar.

Söderman (1997:14-15) lyfter fram språket som ett verktyg för individens integrationsprocess i det nya samhället. Språkvalet påverkar även flyktingens egen uppfattning om sin etniska identitet samt identifikationen med sitt nya hemland.

Södermans resultat visade att både de som hade integrerats på finska och de som hade integrerats på svenska var relativt nöjda med sitt språkval. De som talade god svenska eller finska och samtidigt ansåg det vara viktigt att bevara den egna kulturen och det egna språket, hade en mera integrativ attityd till det finländska samhället. En integrativ attityd förklaras som identifikation med dem som talar språket (Söderman 1997: 30).

Arbetslöshet och svaga språkkunskaper ansågs vara faktorer som bromsar integrationen och kan leda till separering från majoritetskulturen (Söderman 1997:110).

De svenskspråkiga kurderna var mera tveksamma till att flytta från regionen p.g.a. den språkliga barriär svenska språket kan orsaka för dem.

Tiina Teikari (2015) har i sin avhandling pro gradu, fokuserat på huvudstadsregionens invandrare som har valt svenska som integrationsspråk.

Hon har studerat vilka faktorer som har påverkat språkvalet och vilka svårigheter eller fördomar som invandrarna har mött p.g.a. språkvalet. Den svenska integrationsvägen i huvudstadsregionen har inte fått lika stor uppmärksamhet och är ett tämligen nytt fenomen för beslutsfattare och även för allmänheten.

Teikaris studie är en enkätundersökning med 27 informanter. Problem som hon stötte på i undersökningen var ett oväntat stort antal kommentarer som gav mycket material och tillgång till många livsberättelser i mindre format (Teikari 2015: 49).

Teikaris informanter upplevde svenska språket som lättare språk att lära sig och samtidigt ett sätt att snabbare åstadkomma den språknivå som finskt medborgarskap förutsätter. På detta sätt upplevdes svenska språket som ett snabbare sätt att integrera sig i det finländska samhället (Teikari 2015:49).

Även arbetsrelaterade skäll togs upp som avgörande faktorer. Inom den offentliga förvaltningen förutsätts det att alla ska ha åtminstone grundläggande färdigheter även i svenska språket. I undersökningen framkom det en diskussion om att alla finländare är under sin skolgång tvungna att lära sig grundläggande kunskaper i svenska, vilket kan även ses som en stor fördel i arbetslivet jämfört med invandrare som lär sig enbart ett språk i Finland (Teikari 2015:50).

Teikari har även tagit reda på hur den språkliga vardagen såg ut hos intervjugruppen och till vilken utsträckning personerna hade användning för svenskan. Hennes forskning bevisade att språkanvändning och sociala nätverk har en avgörande roll i fråga om

integrationsprocessen. Detta är en viktig fråga som borde beaktas när man tänker på möjligheten att integrera invandrare på svenska.

Teikari kommenterar att myndigheterna eventuellt kan uppleva svenskan som onödig att erbjuda åt sina kunder som ett alternativ, eftersom svenska språket inte anses erbjuda lika breda framtidsmöjligheter för en invandrare jämfört med finska språket.

Resultatet i Teikaris studie visar dock att den svenska vägen i fallen hon undersökte i huvudstadsregionen inte varit ett slöseri av tiden (2015:50). I fråga om eventuella problem med svenska som integrationsspråket hade informanterna i Teikaris undersökning upplevt negativa attityder från både myndigheternas och finländares sida. Informanterna tyckte att man klarar sig bra med svenska språket men att även andra språk behövs. Teikari hade även under undersökningens gång upplevt att den svenska integrationsprocessen är ett obekant ämne för många i huvudstadsregionen samt att mera information och forskning kring ämnet behövs.

Magdalena Böling (2003) undersökte hur invandrareleverna har upplevt den finlandssvenska integreringen. Enligt henne tolkades minoritetsidentiteten som livet i Svenskfinland medför både som positivt och negativt. Positiva faktorer ansågs vara folkets mentalitet, språkrikedom och möjlighet till internationella kontakter inom Skandinavien. Som negativa aspekter nämndes rotlöshet samt språkliga, sociala och karriärsmissiga begränsningar.

Eleverna i Bölings undersökning hade även upplevt att man borde prioritera finska språket framom svenskan. Majoriteten av invandrareleverna som var nästan i vuxen ålder ansåg att även om det finns fördelar med att leva i den finlandssvenska kulturen, är det fel att integrera på svenska. Eleverna upplevde att de inte behärskar det språk, nämligen finskan, som enligt dem är nyckeln till de flesta utvecklingsmöjligheter och rörelsefriheten i Finland (Böling 2003: 130-133).

Böling ställde även en intressant fråga i sin undersökning och undrade om det är etiskt riktigt att integrera invandrarelever och deras familjer i Svenskfinland dvs. integrera dem i en av landets minoritetsgrupper. En minoritetsidentitet som finlandssvensk invandrare (en minoritet bland minoriteten) är inte en lätt identitet att representera och utveckla och kan även frånta invandraren chansen till jämlikhet gällande studier, arbete och utkomst (Böling 2003:132).

Projektet *Delaktig i Finland* (2011-2013) var ett riksomfattande projekt som hade som mål att främja invandrarens integration och delaktighet. Utbildning, språkinläring och samhällskännedom anses vara vägen till det nya samhället. För att kunna främja integration behövs många aktörer i samhället inom alla livsområde (Pöyhönen, Lappalainen & Haavisto 2013:35). Projektets publikation har samlat värdefullt material av olika aktörer som varit involverade i projektet.

Avsnittet ”Integration på svenska i Finland kräver en helhetssyn” behandlar frågor som tangerar även min undersökning. Som orsaker till att välja svenska som integrationsspråk nämns t.ex. möjligheter att tala svenska med sin familj, att lära sig ett språk för att kunna avlägga den allmänna språkexamen, att kunna studera på svenska eller att arbeta inom Norden. För en invandrare som har närbesläktat modersmål kan svenska språket kännas lättare att lära sig än finskan (Pöyhönen m.fl. 2013:247). Vidare konstaterades det i rapporten att även kunskaper i finska är viktiga eftersom många statliga och kommunala tjänster kräver kunskaper i både finska och svenska (Pöyhönen m.fl. 2013:249).

Ollipekka Saatsi (2016) har i sin avhandling pro gradu undersökt svenskspråkig integration av invandrare i Finland. I sin studie har Saatsi intervjuat fyra lärare i svenska som andraspråk. Tyngdpunkten i studien ligger på lärarnas erfarenheter och syn på integration på svenska. Lärarens attityder och klassrummets atmosfär förmedlas även till inläraren, i detta fall invandraren, och spelar en stor roll i själva inlärningsprocessen.

Kommentarerna som informanterna dvs. lärare i svenska språk i Saatsis undersökningar, är intressanta även för min undersökning. Lärare kommenterade till exempel enligt följande :

Vill man ha jobb så måste man också kunna finska. Men förstås sen också när man skaffar jobb så kan det hjälpa att du också kan svenska. Det beror jättemycket på var du bor, vem du känner, vem du umgås med och så vidare. (Saatsi 2016: 36)

Jag tycker att den (svensk integration) är ett alternativ som ska finnas, men man ska inte inbilla någon att man bara kan klara sig på svenska, att det inte kanske är världens vettigaste val alla gånger om man inte har kopplingar till det, såvida man inte planerar att flytta till Norden (Saatsi 2016:38).

Lärarnas kommentarer om svensk integration som inte anses vara så bra val enligt läraren är intressanta med tanke på att i detta sammanhang representerar läraren i svenska språket en auktoritet i skolan. Deras attityd förmedlas även till invandrarna som ska integreras på svenska. Ur språkattitydundersökningens synvinkel har lärarna en avgörande roll i språkinläringen. Tidigare har vi redan konstaterat att enligt många forskare är attityder inlärd och olika auktoriteter, t.ex. familjemedlemmar, media eller någon annan kan påverka våra attityder (Bijvoet 2007:117). Hur olika auktoriteter upplever svensk integration i Finland påverkar detta även deras sätt att förmedla information vidare till t.ex. invandrare som ska lära sig svenska. Detta forskningsområde inom invandrarnas språkinlärmiljöer kunde säkert betraktas mera omfattande i framtiden.

Lena Ekberg, professor vid Stockholms universitet och Jan-Ola Östman, professor vid Helsingfors universitet har nyligen undersökt språk och integration på landsbygden. Deras forskningsprojekt har inletts med studier i Pedersöre, Närpes och Korsnäs (kommuner i Österbotten) där man har intervjuat fokusgrupper bestående av både invandrare och finländare som bott länge på orten.

Forskarna Ekberg och Östman konstaterar att på många orter i Österbotten måste man kunna den lokala dialekten åtminstone till viss mån, för att kunna bo och arbeta på området. Även om deras pågående undersökning betraktar språkfrågan lite ur en annan synvinkel har undersökningen likheter med min undersökning.

Ekberg och Östman kommenterar att invandrarna som integrerats på svenska behöver även kunna finska så fort de rör sig utanför de svensksdominerade kommunerna. Många av de intervjuade har även nämnt att de velat lära sig mera finska redan i tidigare skede. Deras pågående undersökning stöder min hypotes om att svenska som integrationspråk begränsar invandrares möjligheter att bosätta sig i Finland.

Projektet kommer i framtiden att jämföra invandrare på landsbygden både i Finland och i Sverige. Målet för projektet är att kunna komma med förslag på hur integrationen och språkinlärningen ska fungera bättre i framtiden. (Svenska Yle 2.9.2016).

3. ATTITYDER OCH MOTIVATION VID SPRÅKINLÄRNING

I detta kapitel definierar jag begreppet ”attityd” och ser närmare på attityders olika komponenter. Därefter gör jag en kort redogörelse för centrala aspekter inom attityder till språk. Kapitlet fortsätter med redogörelsen för begreppet ”motivation” och med faktorer som påverkar inlärningsmotivation.

3.1. Attityder

3.1.1. Begreppet ” attityd”

”Attityder är ett samhällsligt fenomen och de formas i och av samhället, men kan i sin tur också påverka samhället” (Nyholm 2012:46). Ordet *attityd* kan härledas från latinets *aptitude* som kan även förklaras som ”beredskap eller böjelse” via italienska *atto* (syftar även på latinets *actus* ”behandling , beteende”) (Baker 1992:11, Nyholm 2012:39).

Begreppet ”attityd” kan definieras på många olika sätt. Baker (1992: 10-11) förklarar begreppet som en riktning för det mänskliga beteendet. Själva termen ”attityd” används dagligen i vardagligt tal av många människor. Det är inte enbart forskare som använder denna term. En attityd kan även förklaras som människans inställning till olika saker, som t.ex. språk.

Baker anser att attityder ofta kan summera, förklara eller i vissa fall även förutse människans beteende. Detta kan även förklaras som att attityder styr människans handling i olika sammanhang. Attityder kan även sägas vara inlärda och implicita och är något som man bär sig hela tiden. En människa är inte alltid ens medveten om hur attityderna påverkar beteendet (Baker 1992:9-10, Nyholm 2012:39). Fishbein och Ajzen (1975:6) definierar attityden som en inlärda benägenhet att reagera på ett objekt, vilket kan vara t.ex. ett språk, en grupp eller en person.

Hur kan man förklara skillnaden mellan en ”åsikt” och en ”attityd”? Baker (1992:14) anser att en ”åsikt” kan förklaras som en öppen tro utan känslomässig reaktion medan en ”attityd” innehåller känslomässiga reaktioner. Attityder kan finnas även om man i vissa fall väljer att inte uttala dem.

Attitydforskare har i allmänhet den åsikten att attityder är av en komplicerad struktur (Bijvoet 2007:114). Attityderna bildas under en socialisationsprocess. Enligt Bijvoet (2007:117) är attityderna inlärd, inte medfödda. Vi socialiseras in i våra attityder redan i tidigt skede då föräldrarna eller andra vuxna påverkar våra attityder antingen direkt eller indirekt. Detta kallas även den primära socialisationen där den närmaste familjen är den främsta auktoriteten. Den följs av den sekundära socialisationen där skolan och vänner också påverkar våra attityder (Bijvoet 2007:117). Även Baker (1992: 9-10) anser att attityderna kan sägas vara inlärd, vilket innebär att även familjemedlemmar, vänner och media påverka våra attityder.

3.1.2. Attitydens komponenter

Attityderna kan indelas i tre olika komponenter: den kognitiva, den affektiva och den konativa komponenten (Baker 1992:12).

Den kognitiva komponenten utgörs av: kunskaper och föreställningar gällande attitydens objekt, subjektiva uppfattningar.

Den kognitiva komponenten innefattar deskriptiva (beskrivande), slutledda och även informativa föreställningar. Enligt Fishbein och Ajzen (1975) baserar sig de deskriptiva föreställningarna på individens direkta erfarenheter av språket. Slutledda föreställningar grundar sig på att en gammal föreställning förstärks av en ny föreställning.

De informativa föreställningarna baserar sig på vad olika auktoriteter säger om språket (Fishbein & Ajzen 1975).

Informanternas familjemedlemmar och vänner kan anses vara auktoriteter som påverkar attityderna och på detta sätt påverkar de informativa föreställningar som ingår i den kognitiva komponenten.

Genom frågor inom temaområdet 3B undersöker jag den kognitiva komponenten hos attityder, dvs. i vilken omfattning informanterna använder svenska eller modersmål med familjemedlemmar och vänner.

Den affektiva komponenten innefattar känslomässiga värderingar som har anknytning till uppfattningar, kunskaper och föreställningar angående attitydens objekt

Den affektiva komponenten kan även förklaras som våra känslor gentemot något. Den affektiva komponenten är uppbyggt av antingen positiva eller negativa värderingar gentemot ett objekt som en människa har olika erfarenheter av (Nyholm 2012:43). Det finns även neutrala värderingar och föreställningar som placeras i mitten. Den affektiva komponenten anses ofta vara den mest centrala komponenten för attityder (Bijvoet 2007:115).

Genom frågor inom temaområdet 5 undersöker jag den affektiva komponenten hos attityder dvs. hurdana uppfattningar och föreställningar informanter har om svenska språket.

Den konativa komponenten är beredskapen att agera enligt föreställningar, känslor och värderingar gentemot ett objekt (Bijvoet 2007:115). Den syftar på att de föreställningar och erfarenheter som informanterna har av t.ex. svenska språket, tillsammans med deras värderingar och känslor, påverkar deras språkanvändning.

Det är möjligt att informanterna har erfarenheter av vissa situationer i vilka de brukar använda språket.

Det är även möjligt att informanterna svarar utgående från de föreställningar de har om sin egen språkanvändning, vilket kan även vara känslomässigt påverkat. Det här kan tolkas vidare så att det som informanterna uttrycker baseras på den kognitiva och den affektiva komponenten hos deras attityd, men informanterna uttrycker det eventuellt genom den konativa komponenten (benägenhet till beteende). (Nyholm 2012:34).

Genom frågor i temaområden 3B, 4 och 5 undersöker jag den konativa komponenten hos attityder dvs. hurdana värderingar och känslor informanterna har emot svenska språket som påverkar deras språkanvändning.

3.1.3. Attityder till språk

”Det är inte endast språket som är det viktiga utan hur det fungerar i relation till samhället dvs. hur det fungerar i samhället ” (Nyholm 2012:37).

Termen ” attityd ” används allmänt av oss alla och kan syfta på t.ex. positiv attityd till invandrare och mångkulturellt samhälle. Våra attityder påverkar även vår språkanvändning. Baker anser att språkets uppbyggnad, bevarande och utveckling men även språkets död är beroende av attityder (Baker 1992:9-10). Om det finns positiva attityder till ett språk har språket större möjligheter att överleva, eftersom en positiv attityd uppmuntrar oss att bevara språket (Baker 1992: 9-10).

Attityderna kan även visa tankar och önskemål som finns i samhället och kan ge riktlinjer till hur samhället kommer att förändras. För minoritetsspråk kan attityderna till minoritetsspråket visa ett mått på språkets hälsa. Positiva attityder kan leda till positiv språkutveckling medan negativa attityder eventuellt kan leda till språkets förfall (Nyholm 2012:47).

Det är inte enkelt att uttrycka förhållandet mellan attityd och beteendet i verkligheten, vilket inte nödvändigtvis visar den egentliga attityden (Baker 1992:12-13). Förväntningar som kommer utifrån kan vara så starka att de påverkar individens egentliga intention att reagera (Nyholm 2012:44).

Attityd är en viktig faktor i språkforskningen och kan ge oss värdefull information om hur vi kan tolka olika fenomen i samhället.

3.2. Motivation

I detta avsnitt definierar jag begreppet ”motivation” och redogör för centrala faktorer som påverkar språkinlärningsmotivationen hos invandrare. Mustila (1990) anser att begreppet ’motivation’ är svårt att definiera och att antalet olika motivationsteorier är stort. Ruohotie (1993:14) har påpekat att det inte finns någon allmänt accepterad motivationsteori som definierar alla faktorer som har att göra med själva motivationsprocessen.

3.2.1. Begreppet ”motivation”

Termen ”motivation” kan härledas från ordet latinets *movere* som kan översättas som att röra sig. Motivation kan förklaras som psykologisk mekanism som aktiverar och styr oss till ett visst beteende. Motivationen består av olika motiv som kan vara omedvetna eller medvetna och påverkar vårt beteende (Ruohotie 1998:36).

Motivationen kan definieras inom psykologin som en inre process som aktiverar och styr människans beteende. Termer som har anknytning till motivationen är t.ex. drivkraft, drift, instinkt eller behov som driver människan till handling (Haagensen 2007:27).

Socialpsykologerna Robert Gardner och Wallace Lambert (1972) är välkända för sina undersökningar om motivation i språkinlärning och baserar sina forskningsresultat bland annat på engelskspråkiga språkstuderande som läst franska i Montreal. Gardner och Lambert skiljer sig mellan *instrumentell* och *integrativ* motivation. En instrumentell motivation betonar språkets användbarhet som ger motivation för individen att studera ett språk. Individen är medveten om att goda språkkunskaper ger bättre förutsättningar att söka bättre arbete som har eventuellt även högre lön (1972:14).

Mustila (1990:53) anser att den instrumentella motivationen har att göra med nyttoaspekter. När man analyserar svenskan i Finland kan den instrumentella motivationen vara t.ex. svenska språket i arbetslivet, som krävs i statliga och i vissa kommunala tjänster som det andra inhemska språket och kan ses som en yrkesmässig nyttoaspekt. Svenska språket skapar även en samhörighetskänsla med andra nordiska länder och kan tolkas som samhälleligt värdefullt (Mustila 1990:53-54).

En integrativ motivation förutsätter identifikation med dem som talar språket och syftar mera till sociala skäl att lära sig ett språk. Om en invandrare vill lära sig ett nytt språk för att kunna kommunicera med människor i det nya landet och integrera sig i den nya kulturen är det fråga om integrativ motivation (Gardner och Lambert 1972:3). En integrativt motiverad individ är intresserad av själva språket och kulturen i det nya landet för att kunna bli socialt accepterad.

Det är även möjligt att lära sig ett språk utan att behöva integrera sig i det nya landet eller i målspråkets kultur. Vilken typ av motivation ger det bästa resultatet beror enligt Viberg på sammanhanget (Viberg 1987:102). Viberg anser att den sociala miljön där själva inlärningen sker har en avgörande roll vilken typ av motivation har det mest positiva effekt på resultatet (Viberg 1987:102).

Relationen mellan motivation och attityder är ofta komplicerad och de är även svåra att skilja sig från varandra.

Oftast kopplar vi positiva attityder till god motivation (Mustila 1990: 13–16). Skillnaden mellan motivation och attityd kan beskrivas på följande sätt: attityden är en relativt bestående och förändras långsamt, medan motivationen däremot är kortvarig och hör kopplas samman med en situation åt gången. Motivationen påverkar den energi man använder för att utföra olika saker (Ruohotie 1982: 7–8).

Motivationen kan även delas i *yttre* och *inre motivation*. Yttre och inre motivation kan förekomma även samtidigt men andra motiv kan vara mera dominerande jämfört med andra motiv. Om en individ har inre motivation betyder detta att hen vill själv göra någonting som t.ex. lära ett nytt språk (Ruohotie 1988:38). Motivationen kommer inifrån och det är inläraren som vill lära sig språket. Inlärarens egna behov och intressen har en avgörande roll. Även kognitiva aspekter kan kopplas med den inre motivationen. Framgångsrika studier kan leda till bättre yrke och position i arbetslivet (Mustila 1990:7). Bättre motivation leder även oftast till bättre slutresultat (Ruohotie 1998:46). Yttre motivation och arvoden är beroende av andra människor och omgivningen (Ruohotie 1998:38). En individ kan ha yttre motivation för att prestera bättre för att få högre vitsord som föräldrarna önskar. Motivationen baserar på andra människors förväntningar och eventuella önskemål om individens prestationer.

3.2.2. Faktorer som påverkar språkinlärningsmotivation

Inlärningsprocessen av främmande språk är en individuell process som påverkas av olika faktorer. En individ kan lära sig språket snabbt medan en annan kan ha stora svårigheter att ens lära de elementära kunskaperna i ett nytt språk (Gardner & Lambert 1972:131).

När man lär sig ett nytt språk i vuxen ålder skiljer det sig från språkinlärningen som barnet gör spontant. Detta påverkar även den språkliga nivån och ordförrådet.

Inlärningskontexten är annorlunda för en vuxen inlärare och för ett barn som lär sig ett andraspråk. Man kan inte heller jämföra detta med främmande språkets inläring i grundskolan som sker under en längre period. En vuxen invandrare behöver språket redan från början och hen borde kunna använda det inlärd språket genast vid olika möten i samhället. Språkinläraren ses som en social aktör som använder språket för olika kommunikationsbehov. (Kokkonen, Laakso & Piikki 2009).

Språkliga kommunikationsfärdigheter kan delas i tre delar: *språklig kompetens*, *pragmatisk kompetens* och *sociolingvistisk kompetens*. Språklig kompetens kan indelas i fonologi, morfologi, syntax och ordförråd (Kokkonen m.fl. 2009:6).

Dessa kan förklaras som hur vi uttalar olika ord, vilka ord vi väljer att använda och hur vi bygger olika meningar. *Pragmatisk kompetens* kan förklaras som språkets användning för olika ändamål eller funktioner. *Sociolingvistisk kompetens* förklarar hur individen ändrar språkbruket i olika situationer och med olika människor.

I omgivningen där individen utsätts hela tiden för främmande språk möter hen dagligen varierande kommunikationssituationer. Hur människorna upplever och processerar omgivningens olika krav påverkas av många olika faktorer. Ur invandrarens synvinkel är avgörande faktorer hans tidigare språkkunskaper, kulturella bakgrund, tidigare erfarenheter och kulturkännedom, personlighet och motivation. Alla dessa faktorer påverkar invandrarens språkinläring och integrering i samhället (Kokkonen m.fl. 2009: 6-7).

När invandraren fortsätter sedan till arbetslivet, möter hen även där varierande kommunikationssituationer. I arbetslivets språkbruk är avgörande faktorer t.ex. positionen i organisationen och även språkkraven som arbetsplatsen ställer för sina arbetstagare gällande intern och extern kommunikation (Kokkonen m.fl. 2009:7).

Attityder eller individens motivation att lära sig nya saker är svåra att mäta. De anses vara viktiga faktorer när man diskuterar språkinläringen. Redan på 1980-talet har Spolsky (1989:28) ansett att sådana faktorer som attityd, motivation och även sådana individuella egenskaper som t.ex. ålder och personlighet och de tidigare inlärd färdigheterna har en betydelse för en individens andraspråkstillägnande.

Andraspråkstillägnande sker alltid i en social kontext som kan variera p.g.a. olika situationer. Inläringen kan påverkas av hemmet, familjen, kamraterna och i skolan är det läraren som förser inläraren med värderingar och olika möjligheter. Enligt Spolsky påverkar den sociala kontexten inlärarens attityd till målspråket och hens motivation att lära sig målspråket. Inläraren tillägnar sig också attityder till språket när hen lär sig att använda det på olika sammanhang. (Spolsky 1989: 25–29).

4. RESULTATREDOVISNING

Analysmetoden som jag valde att använda för det insamlade intervjumaterialet är kvalitativ innehållsanalys. De inspelade intervjuerna med undersökningens informanter transkriberades och materialet utgör sammanlagt 26 sidor. Intervjuerna gav även sådan information som är mindre relevant ur undersökningens synvinkel. I analysdelen har jag lyft fram sådana tankar som informanterna valt att betona i intervjun. Efter genomläsning av materialet formades följande tematiseringar för resultatredovisningen:

Integrationen till Finland

- Vilka faktorer som har påverkat valet av integreringsspråk och motiverat vid språkinläringen

Svenska som integrationsspråk

- Attityder till svenska språket som integreringsspråk
- Behovet av finska språket i arbetslivet
- Språkvalet idag

Svenska språket och kulturen

- Upplevelser av finlandssvenskarna
- Möjligheter eller begränsningar som språkvalet medfört för integration?
- Saker att man beakta när man väljer integrationsspråk

4.1. Integrationen till Finland

Informanterna i min undersökning har anlänt till Finland inom olika tidsperioder och av olika orsaker. Orsakerna till integrationen presenterades i tabell 1 på sidan 13.

I1 och I6 har kommit till Finland som kvotflyktingar och har inte haft möjlighet att välja till vilket land eller till vilken ort de flyttar. I1 och I2 har inte heller haft möjlighet att välja sitt integrationsspråk utan detta bestämdes av lokala myndigheter. Integrationsspråket blev automatiskt svenska p.g.a. att boningsortens majoritetsspråk var svenska.

Citat 1 ” Man borde berätta till vilket område man kommer. Till vilket land har vi kommit? Varför ska jag lära mig svenska? Fick inte välja. Jag grät hela veckan som baby.” (I1)

Informant 1 berättade att hen hade fått lite information om Finland och om det finska språket innan hen flyttade till Finland och blev överraskad av att integrationsspråket blev svenska. Hen hade även lärt sig lite finska på flyktinglägret medan hen väntade på resan till Finland. Informanten sade att hens första reaktion om språket var att hen har säkert hamnat i fel land av misstag. Men myndigheterna hade förklarat till hen att eftersom området är svenskspråkigt blir även hens språk svenska och inte finska som hen blivit informerad av tidigare. Motivationen att lära sig ett nytt språk som hen ansåg vara fel språk var inte det bästa möjliga. Informanten kände sig ändå trygg i landet och ansåg att hens barn får bättre framtid i Finland, oberoende av hens integrationsspråk.

I6 hade inte så mycket information om landet eller språksituation i Finland innan hen blev tvungen att flytta till Finland p.g.a. politiska oroligheter i hemlandet. Hen fick först i senare skede veta att man även kan studera finska i Finland men hade redan påbörjat sin språkkurs i svenska i Österbotten. Även i hens fall hade myndigheterna valt språket till hen p.g.a. orten hen flyttade till.

I6 berättade att hen gärna skulle ha velat stanna i hemlandet men kunde inte sätta barnens liv på spel. Även I6 hade liknande motivation att lära sig svenska som I1, familjen var i trygghet och barnens framtid var viktigast för hen. Informantens man som hade varit tvungen att leva i hemlighet i hemlandet p.g.a. dödshotet kunde leva tillsammans med familjen som kunde leva i fred. I6 berättade att i hemlandet hade de haft ett liv med alla släktingar och bekanta medan i Finland fick bara en tom lägenhet till att börja med.

Informanterna 2, 3 och 4 har flyttat till Finland p.g.a. familjeskäl vilket innebär att det redan fanns en anknytning till Finland. I2 flyttade till svenskspråkigt område och familjen tillsammans med myndigheterna valde svenska till integrationspråk även om resten av familjen hade integrerats på finska. I citat 2 nedan reflekterar I2 vilka faktorer som motiverade hen att lära sig ett nytt språk.

Citat 2

Min motivation? Eleverna i skolan, sociala miljön. Hörde svenska hela tiden. Området och människorna. Jag var så ledsen många gånger o gråt för jag kunde inte förstå eller tala med dom. O de bara skratta. Så jag bestämde mig nu är jag så envis att jag ska förstå vad de säger. När jag lärde mig att förstå vad de sa, jag sa ingenting. De gav mig viljan att bli envis o lära mig.(I2)

I Finland har I2 haft möjlighet att studera och skaffa sig ett yrke, i hemlandet hade hen inte haft möjlighet att studera p.g.a. ekonomiska orsaker. I hemlandet hade informanten varit tvungen att jobba redan från tidig ålder medan hen i Finland kunde få en gratis utbildning. Familjen i Finland uppmuntrade hen att studera vidare men även släktingar i hemlandet har haft en avgörande roll för motivationen (se citat 3).

Citat 3

Huvudsaken är familjen. Om familjen har tryggt på att man ska studera studera, man tänker bara på att studera.

Men om familjen bara låter dig vara, man vill inte studera. I vårän länder det är alltid fråga om pengar. Man har inte råd att studera.. man måst jobba sig fram. Jag ville ha...när jag var ung sa min mamma och moster att du ska studera så att du blir en människa. Gå framåt i livet. Alltså jag är ju en människa men släktingarna uppmuntrade mig att studera. De hade inte själv möjlighet att göra det. Bli högre än vad de tänker... andra människor. Jag ville ha ett yrke. (I2)

I2 ansåg att familjen och släkten har haft en avgörande roll i hns språkinlärningsmotivation och motivation att gå framåt i arbetslivet. I Finland kunde hen visa alla i hemlandet att hen klarar av att studera och använder möjligheten till ekonomiskt bättre liv. Enligt Bijvoet (2007:117) socialiseras vi in i våra attityder redan i tidigt skede då föräldrarna eller andra vuxna i närheten påverkar våra attityder direkt eller indirekt. I2:s fall kan detta kallas direkt påverkan. Den primära socialisationen sker via närmaste familjen som är den främsta auktoriteten. Den sekundära socialisationen sker oftast i skolan där vänner och skolan påverkar våra attityder, som även hände till I2.

Under intervjun diskuterades även om vilka saker som motiverar invandrare att lära sig språket. I2 svarade på följande sätt :

Citat 4 : *Arbete. La dom i arbete o de lär sig snabbare språket. La dom i skolan de lär sig ingenting. För de har ingenting ti gör. För vissa invandrare som kommer från visa länder de lär sig jobbet och de lär sig språket. Vissa, okey, de älskar att studera, de går framåt i livet, de lär sig igenom böcker. Men vissa lär sig genom att göra någonting. (I2)*

I2 ansåg att även om utbildningsmöjligheterna i Finland är varierande redan i nuvarande skede borde man bättre beakta invandrarens tidigare erfarenheter och utbildningsbakgrund innan man fattar beslutet angående utbildningsform för olika invandrare.

I3 har flyttat till Finland och valt svenska som integrationsspråk p.g.a. att hens man är svenskspråkig och familjen bor i ett svenskspråkigt område. Svenska språket används hemma och i samhället hela tiden.

I3 har blivit uppvuxen i ett tvåspråkigt land och ansåg redan från början att i Finland borde hen lära sig två språk. Hen rekommenderar detta även för andra invandrare som planerar att flytta till landet. I3 anser att en invandrare som har lärt sig landets två språk har lättare att integrera sig i landet oberoende av området eller boningsorten hen bestämmer sig att stanna på.

I4 har flyttat till Finland som tonåring p.g.a. familjeskäl och erbjöds enbart finska som integrationsspråk. Hens släktingar i Österbotten hade redan tidigare integrerats på svenska och därför ansåg I4 att även hens integrationsspråk borde vara svenska vilket underlättar kommunikationen med släktingar.

Myndigheterna i Åbotrakten ansåg att det är ”dumt att du bestämmer dig att lära dig svenska, här i Finland klarar man sig enbart med finska”. I4 valde trots myndigheternas rekommendationer svenska som integrationsspråk, vilket i hens fall ledde till ekonomiska konsekvenser. Informanten nekades möjlighet att använda arbetsmarknadsstöd p.g.a. språkvalet som myndigheterna ansåg vara felaktigt i hens fall. Informanten ville ändå fortsätta sina studier på svenska och fick ekonomiskt hjälp från släktingar som hjälpte hen att avsluta sina yrkesstudier. Informanten anser fortfarande att hen fattade rätt beslut angående språkvalet under den tiden.

I5 har flyttat till Finland p.g.a. ett arbete som hen fick via bekanta i Närpes i Österbotten. Integreringsspråket blev svenska eftersom området hen flyttade i var svenskspråkigt och I5 tyckte att hen inte klarade sig med enbart engelskan i området. I citat 5 anger I5 vilka saker som har motiverat hen att lära sig svenska.

Citat 5

Jag tycker om språk vill jätte gärna studera vidare och studiesystemet är jätte bra här i Finland. Jo, frun motiverade mig säkert och arbetet har motiverat...arbetet är jätte viktigt, språket kommer som normalt, behöver inte bara läsa. (I5)

I5 har en finlandssvensk fru och språket som används mest hemma är svenska och även modersmålet arabiska med dottern. I5 tycker om olika språk och var van vid att använda olika språk med kunderna redan i yrkeslivet i hemlandet. Under intervjun diskuterades även arbetslivets betydelse för invandrarens språkinläring och för hela integrationen. I5 ansåg att med arbetskolligor har man möjlighet att använda språket på varierande sätt och man lär sig varje dag nya saker.

En del av informanterna har själv fått välja integreringspråket vid ankomsten medan andras språkval har blivit gjort av myndigheterna. Hur stor betydelse har detta för individen att få välja språket själv?

Informanterna var eniga i denna fråga: oberoende av ankomstorsak till det nya landet borde alla ha rätt att välja sitt integrationsspråk. Om man känner sig tvungen att lära sig ett språk som inte känns rätt påverkar detta även språkinläringsmotivationen hos individen. ”*Känner man sig som en fånge om man tvingas att välja språket* ” (I4). Informant 4 syftar på beslutet som fattades av myndigheterna angående integreringspråk redan innan hen flyttade till Finland. Både Gardner och Lambert (1972) och Viberg (1987) har i sina undersökningar bevisat att en integrativt motiverad individ är intresserad av själva språket och om kulturen i det nya landet för att kunna bli socialt accepterad.

Informanterna i min studie har haft olika faktorer som har varit avgörande för språkinläringsmotivationen. Sådana faktorer kan delas i både yttre och inre motivation som t.ex. familjemedlemmar, bättre arbetsmöjligheter, den sociala miljön, släktingarnas förväntningar och även trygghetskänslan av framtiden i

säkerhet i det nya landet. Motivationen kommer inifrån och det är inläraren som vill eller vill inte lära sig språket. Inlärarens egna behov och intressen har en avgörande roll när man analyserar motivationen. (Mustila 1990:7)

4.2. Svenska som integrationsspråk

Informanterna i min studie har inte upplevt själva språkinlärningen av svenska språket så svårt eftersom alla kunde redan flera språk före flytten till Finland. I2 berättar att i hans hemland talar man arabiska, armeniska, turkiska och kurdiska. Människorna bara byter språk i olika miljöer och i olika sammanhang. Samma gäller också för I1 (se citat 6).

Citat 6

” Då jag kommet från ett land där det finns jätte många språk så det var bara ett annat land för mig. Det va bara ett europeiskt land med europeiskt språk. ” (I1)

Informanterna anser själva att de använder svenska mycket aktivt både i arbetslivet och i olika sociala sammanhang. Till frågan vilket språk de använder med myndigheter svarade alla informanter svenska, förutsatt att myndigheterna kan svenska. I Österbotten kan största delen av myndigheterna svenska men samma sak gäller inte i hela Finland. Hurdana möjligheter man har att använda svenska språket i samhället och i arbetslivet har varit betydelsefullt för informanterna och för deras motivation vid språkinlärningen. Informanterna i min undersökning bekräftade samma som Nyholm (2012) konstaterade i sin undersökning, dvs. det viktigaste för dem är hur språket fungerar i vardagliga livet och att man känner sig att man klarar sig med det valda språket i samhället.

I tabell 2 presenterar jag informanternas språkbruk hemma och på arbetet. Tabellen visar även vilket språk informanterna skulle idag välja som integrationsspråk.

Tabell 2. Informanternas språkbruk och språkval idag

Informant	Språket hemma	Språket på arbetet	Vilket språk man skulle välja som integrations-språk idag ?
1	svenska	finska, svenska	finska
2	arabiska, finska	finska, svenska	svenska
3	svenska	finska, svenska	svenska
4	kinyarwanda	finska	finska
5	svenska, arabiska	svenska, finska	finska
6	kurdiska	svenska	finska

Vilket språk väljer informanterna att använda hemma? I1, I3 och I5 svarade att språket som de använder hemma med familjen är svenska. I5 använder även modersmålet med olika familjemedlemmar lite beroende på situation. I2 anger att hen använder finska och modersmål hemma medan I4 och I6 använder enbart modersmål med familjen.

Möjligheterna att använda svenska språket hela tiden i olika situationer diskuterades med informanterna. I1 berättar att hen fick ingen betjäning på svenska i Helsingfors och att myndigheten som skulle sköta hens ärende var väldigt oartig mot hen p.g.a. att hen kunde bara svenska. Motsvarande situation har hänt nyligen i Österbotten med en annan myndighet som inte alls kunde svenska. I4 kunde ändå få betjäning eftersom hen kunde byta till finska (se citat 7).

Citat 7:

” Har stött på problem på FPA i Helsingfors. Myndigheterna kunde inte alls svenska. Varför kan du inte finska? Du har bott så länge här? ” (I1).

I1 berättar att hen blev arg och besviken på myndigheternas kommentarer och agerande i hens situation på FPA. Hen hade även försökt säga till myndigheten att i Finland borde myndigheterna kunna både finska och svenska. Hen är en invandrare som har lärt sig svenska och vill få betjäning på svenska. Informanten fick betjäning först i senare skede, när FPAs chef hade hört om fallet och flyttade hen till en annan serviceperson som kunde ge service på svenska.

Informanterna i min studie ansåg att svenska språket upplevs som en kanske lite lättare språk att lära sig p.g.a. att många av informanterna kan även engelska. Informanterna har ingenting emot själva språket utan de upplever att de vill gärna använda svenska så mycket som möjligt även i framtiden.

Hur upplevdes behovet av finska språket i arbetslivet? I6 upplever att p.g.a. att hens finska kunskaper är väldigt bristfälliga kan arbetsgemenskapen kännas svår i många situationer. På hens arbetsplats talar majoriteten av personalen finska och diskussionerna i kafferummet, olika möten etc. hålls mest på finska. Gällande vidareutbildning inom hens karriär är kursutbudet mycket begränsat på svenska jämfört med motsvarande utbildningar och kurser på finska. Hens kolleger har deltagit i många kurser medan hen har haft möjlighet att delta enbart i några kurser under 20 års tid. I6 upplever att språket har lett till en känsla av utanförskap i många sammanhang (se citat 8).

Citat 8:

Jo man klarar sig i Österbotten på svenska, tidigare fanns det kanske lite mera svenska i samhället men senare tider....det finns mycket hinder om man inte kan finska. Jag kunde ha utvecklat mig till någonting annat....(I6)

I2 anser att även om Österbotten är så svenskspråkigt område använder man mera finska än svenska i arbetslivet. Största delen av både arbetskamrater och kunder talar finska och att finska språket behövs dagligen i arbetslivet (se citat 9).

Citat 9:

Även om du har lärt dig först svenska, talar du först finska. Även om vi bor oss i Österbotten som är svenskspråkigt område talar man mera finska i arbetslivet än svenska. För att arbetskamraterna är finskspråkiga och kunderna också.. dagligen måste man kunna finska, det behövs faktiskt (I2)

Även I3 har samma åsikt om finska språkets betydelse i arbetslivet (se citat 10).

Citat 10:

Arbete, i Finland krävs det att man kan finska på många arbetsplatser. (I3)

I3 tycker att språkvalet har inte orsakat problem för hen eftersom hen kan både finska och svenska. Om det blir problem med förståelse byter hen bara språk. Behovet av finska språket i arbetslivet kommer fram i alla intervjuer. Informanterna som har möjlighet att byta språk enligt situation gör det varje dag (se citat 11).

Citat 11:

Kan lite finska . Jag talar upp och ner finska. Låter hemska men jag försöker. Alla hjälper till. Barnen har sagt att mamma, kanske du ska inte prata finska. Låter så hemska.” (I1)

I1 berättade även om ett tillfälle då hen hade varit på en marknad 50 kilometer utanför Vasa för att sälja sina handarbetsprodukter men fick ingenting sålt eftersom under den tiden kunde hen bara säga ”kiitos” och ”ei kiitos” på finska. Hen blev arg och besviken och bestämde sig för att lära sig finska.

Nu har hen lärt sig finska så att hen klarar sig med kunder i vardagliga diskussioner. Informant 1 anser att om hen hade möjlighet att välja integrationspråket idag, skulle hen välja finska språket.

Informanterna ombads svara på frågan vilket språk de skulle välja idag som integrationspråk. Tabell 2 på sidan 57 visar närmare hur informanterna svarade på frågan. Finska språket valdes av 4 informanter medan enbart 2 informanter skulle välja svenska ännu idag. Informanterna motiverade språkvalet bland annat på följande sätt (se citaten 12,13 och 14):

Citat 12

Svenska, tycker om svåra saker. och det är minoritet här i Finland svenska språket.(har bott 33 år i Finland).o sån dära som är mindre saker. Jag kommer oxo från en minoritet. Jag har gått igenom i eget land alltså hemlandet samma sak. det känns tryggare. jag vet hur de känner de här svenskarna för de är minoritet. så jag ska inte säga nej. (I2)

Citat 13

Finska, jag kan använda mera i samhället, för att komma in i samhället behövs språk, kanske 90 % pratar finska... (I6)

Den här känslan om minoritet,,i hemlandet var jag en minoritet och sen hamnar jag här o hör till minoritet igen, känns inte bra, känner sig utanför.”(I6)

Citat 14 *Svårt att säga...kanske svenska..skulle inte begränsa till bara ett språk (I3)*

Enligt Kokkonen m.fl. (2009) behöver en vuxen invandrare språket redan från början och hen borde kunna använda det inlärd språket genast vid olika möten i samhället. Språkinlärare kan ses som en social aktör som använder språket för olika kommunikationsbehov. I2 i min undersökning motiverade valet av svenska språket som en vilja att ge stöd för minoriteten i Finland (se citat 12).

I4 ansåg att man får det bästa resultatet om man lär sig både finska och svenska. Fyra av informanterna skulle välja finska språket som integrationsspråk idag p.g.a. att de upplever att man har mera nytta av finskan i hela samhället och i arbetslivet (citat 13).

4.3.Svenska språket och kulturen

Informanterna ställdes en fråga om hur dom har upplevt finlandssvenskarna i Finland och om de upplever att det finns skillnader mellan finskspråkiga och svenskspråkiga finländare. Den sociokulturella omgivningen har en stor betydelsen för individen. Temaområde ”Språk och kultur” ger information om informanternas attityder till svenska språket och även till finlandssvenskhet och en bättre bild av hur invandrarna själva upplever de två språken i Finland. Det hurdana erfarenheter informanterna har haft av svenska som integrationsspråk påverkar även deras attityder till svenska språket i allmänhet.

Informanterna anser att svensktalande människor upplevdes som ”varmare” människor som är lättare att ta kontakt med jämfört med finskspråkiga som upplevdes som kalla och tystare (se citaten 15-17). Svenska språket fungerade bra i sociala sammanhang eftersom informanterna hade en gemensam uppfattning om svenskspråkiga människor som mera sociala och öppnare att träffa människor från andra kulturer.

Citat 15

Svensktalande människor har varmare hjärta, mera sociala. De talar mera än finnar. Deras hjärna är mera öppet på det sättet att de vill lära sig. de vill se, de tänker inte genast negativt när de ser en utlänning. Kanske de tänker också på det viset att de är utlänningar i sitt eget land. (I2)

Citat 16

Upplever att finskspråkiga är så kalla. Du är du och jag är jag. Vill inte ta kontakt med någon som man inte känner. Känner att det är lättare med svenskspråkiga.” (I1)

Citat 17

Finska tänker som en åsna-sir inte omkring, sir inte vad det händer.” (med ordet finska syftar informanten till finskspråkiga människor. ”Jag ska välja svenskspråkiga för de tänker mera på andra. De talar och är mera sociala och de lyssnar när man talar. Finnar säger bara joo. Det är mentalitet det har inte med språket att göra. Ska vi säga att finnar har någonting in i sig, kan vara att de tänker vad som har hänt förut med kriget o allt. De kanske tänker att svenskar är utlänningar. Men det är inte på det sättet, vad man har gått igenom det är länge sen, glöm det.” (I2)

Även svenska språkets minoritetsställning i landet lyftes fram i intervjuerna. En del av informanter upplevde att eftersom svenskspråkiga hör till landets minoritet och eventuellt känner sig som utlänningar i sitt eget land, kan detta påverka deras attityder emot andra kulturer på ett positivt sätt.

Informanterna ställdes även en fråga om vilka möjligheter eller begränsningar har själva språkvalet medfört deras integration och hur informanterna upplever svenskan i vardagliga situationer. Informanterna hade upplevt att svenska språket begränsar deras frihet att röra sig i hela Finland och kommunikationen med andra människor blir svårare (se citaten 18 och 19).

Citat 18

Negativa sidor eller begränsningar... du kan inte rör dig i Finland o du kan inte tala med andra människor. Fast du ser någon som kunde vara din bästis men du kan inte tala med henne. (I2)

Citat 19

Inom det här landet blir det problem med bara svenska. Utanför Österbotten och Åbo problem. Inom eget land blir det problem.

Positivt att lära sig svenska och kunna jobba på många länder. Inga problem att flytta till Norge eller Sverige (I1)

En informant uppgav att hen känner sig alltid nervös inför resor utanför Österbotten. Hens finska kunskaper är inte så starka ännu och hen känner sig osäker när hen vet att man inte klarar sig med svenska språket. Samma sak bekräftades även av andra informanter utanför Österbottens blir det svårt att klara sig med svenska språket (se citaten 20 och 21).

Citat 20

vet inte riktigt var man skulle klara sig bara svenska, svårare att hitta jobb. Myndighet som kan bara finska, svårt att kommunicera. Alltså med tanke på framtiden människor som vill integrera sig o bo i Finland skulle vara bra att lära sig finska. Då man inte vet var man ska bo o firmorna slutar. Om man vill söka arbete i hela Finland, gäller inte bara arbete utan hela livet. Finska är mycket viktigt. Kårkulla i Hfors som är hellt svenskspråkigt ville att man kan även finska om man ska tala med läkarna. All personal och klienterna är svenskspråkiga men man måste ändå kunna finska för att kunna kommunicera med andra människor utanför.(I4)

Citat 21

jag tycker att de ska börja lära dom båda språk. för att om de lär sig svenska o börjar de köra runt omkring eller så flyttar de till ett finskspråkigt område, då kan de inte finska o börjar igen från nolla. Annars de kan inte få nå vänner heller, de kan inte tala med dom. påverkar även sociala livet, arbetslivet oxo för att mest av dom vill ha båda språk. fifty fifty, så det sku nog vara bra om dom börjar lär dom både finska o svenska.(I3)

Informanterna ombads också ange hur omgivningen har reagerat när informanterna använder svenska i det vardagliga livet. Incidenten som I4 beskriver o citat 22 nedan hände i Österbotten.

Citat 22

Jag har bara upplevt i kön i sommartid en ung man som saa... jo,perkele ulkomaalaiset jotka puhuu ruotsia, Mitä te täällä teette? inte hade blivit något problem om man sku bara ha talat finska eller kanske kinyarwanda? (I4)

Informanten hade upplevt att det var just hans användning av svenska språket som hade irriterat andra i kön. Under intervjun diskuterades att hans mörka hudfärg verkade inte ställa till något problem i kön, utan först när hen började diskutera med sina vänner på svenska hade andra i kön reagerat.

Arbetslivet ändras hela tiden och människorna blir tvungna att flytta till andra orter p.g.a. arbetet. Informanterna upplevde att svenska språket sätter gränser för deras möjligheter att söka arbete utanför Österbotten. Finska språket upplevdes som ett mycket viktigt verktyg i arbetslivet och även i sociala sammanhang när man betraktar hela Finland (se citat 23).

Citat 23

Om man kan finska så har man hela Finland i sina händer. Svenskan kan kännas lättare språk att lära sig men i hela Finland går det inte att använda bara svenska,." I4

Informanterna i min undersökning har bott länge i Finland och har även arbetserfarenhet på många olika områden. Det hur informanterna själva har upplevt integreringen och svenska språket som integrationsspråket i vardagliga livet ger viktig information med tanke på framtidens integration. Även om det hör till olika myndigheternas ansvar att integrera invandrare har invandrarna goda erfarenhetsbaserade råd att ge dem (se citat 24).

Citat 24

Om man ska integrera oss, man ska inte se de här människorna som samma, vi är inte likadana. Man borde ta hänsyn till bakgrunden innan man väljer integrationsspråket. Tex. araberna. de lär sig svenska språket snabbare än finskan. Där finns ganska många likheter med språket, t.ex i uttal. Om man har många språk i familjen.... Jo för vissa grupper lär sig språket snabbare. De har lärt sig många språk redan i hemlandet och har studerat och vissa lär sig jätte sakta. Modersmålet kan eventuellt påverka valet av integrationsspråket. Om man kan redan flera språk har man lättare att börja med svenskan. Eventuellt senare finska. Då är det finska om man inte alls har gått på skola i hemlandet.

De börjar från noll finskan är lättare för man skriver som man uttalar. Svenskan är svårare. För de kan inte deras egen modersmål. Svenskan är svårare för man skriver på ett annat sätt än man uttalar. (I2)

Under intervjun kom det fram information om hur informanterna har upplevt själva integrationen och myndigheterna. I2 påpekade att myndigheterna borde ta i beaktande invandares varierande bakgrund redan innan man väljer integrationsspråket. Enligt Finlands lagstiftning har invandrarna rätt att bestämma integrationsspråket själv och myndigheternas uppgift är att ge tillräcklig information om finska och svenska språket. Som det har framkommit tidigare i undersökningen har informanterna i många fall inte haft möjlighet att bestämma själv utan beslutet har fattats av myndigheterna redan innan invandraren har anlänt till Finland. Språkvalet har gjorts p.g.a invandrares blivande boningsort oberoende av hurdan språklig bakgrund inflyttaren har.

I2 anser även att myndigheterna borde ha mera information om invandrarnas kultur och liv redan innan man tar emot t.ex. kvotflyktingar till olika kommuner. Detta skulle underlätta integreringen och myndigheterna skulle vara ha bättre färdigheter att bemöta invandrare som kommer från olika kulturer (se citat 25).

Citat 25

Man borde ta hänsyn till vilket språk man talar, hur många språk man talar, från vilket land man kommer, hur mycket man har studerat eller gått i skola i hemlandet....[...]

Attityder eller motivation...det är familjen som påverkar mycket. Motivation är viktigt också. Om en människa är inte motiverat att lära sig, man lär sig inte fast huru mycket man ska lära henne. (I2)

I1 upplevde att även om en invandrare har fått arbete i Finland som kanske inte förutsätter så mycket språkkunskaper borde alla ges rätt och möjlighet att studera språk för att kunna integrera sig fullständigt i Finland (se citat 26).

Citat 26

Man kan inte göra någonting utan att kunna fullständigt ett språk. Man borde kräva att även sådana som kommer hit för att jobba har möjlighet att lära sig språket. Det finns människor som bor här och jobbar här utan att kunna språket. Har enbart kontakt med sina landsmän. (I1)

I1 tyckte att det är sorgligt att många av hans landsmän har stannat på ett mindre ort för där finns människor som kan tolka till dem i vardagliga situationen. Dessa människor har bott redan länge i Finland och är i arbetslivet utan kunna klara sig självständigt med olika myndigheter eller ha möjlighet att flytta bort från området.

Under intervjun med I2 diskuterades även olika inlärningsmetoder som informanten ville påpeka som viktiga när man betraktar integrationen ur invandrarens synvinkel (se citat 27).

Citat 27

Utlänningar är inte lata, man måste välja rätta vägen att dom ska lära sig. Som kvinnorna, de lär sig språket, ta henne till matlagningskursen, därför att det är deras jobb. Dom är inte blyga där. Om de har gått i skolan i hemlandet. Om de är envisa och har lärt sig bara ett språk har man svårare att lära sig ett annat språk. och om man kan inte skriva eller läsa sitt eget modersmål blir det jätte svårt att lära sig ett nytt språk. I Syrien finns huvudspråk o andra språken. [...]

Om en människa vill lära sig ett språk, behöver man inte en skola till det om man vill lära sig. Men vissa människor är så envisa. För att hemma de har inte lärt sig hur ska de lära sig här? (I2)

Även om utbildningsutbudet och möjligheten att studera i Finland uppskattades högt av informanterna påpekade de även att det är viktigt att betrakta invandrare mera som individer och inte som en enhetlig grupp.

5. SAMMANFATTANDE DISKUSSION

I det här kapitlet sammanfattar jag och diskuterar analysens centrala resultat. Jag diskuterar resultaten i relation till mina forskningsfrågor, tidigare forskning samt teoretiska utgångspunkter. Forskningsfrågorna som jag relaterar resultaten till är:

- Vilka faktorer påverkar valet av integreringsspråk?
- Hurdana attityder till svenska språket som integreringsspråk har informanterna?
- Vilka möjligheter och begränsningar anser informanterna själva att språkvalet medfört för deras integration?
- Vilka faktorer har påverkat informanternas motivation att lära sig svenska?

I min undersökning var de viktigaste faktorerna i integrationen och språkinläringen motivation och attityder som påverkas av många olika faktorer. Syftet med min avhandling pro gradu har varit att studera attityder och motivation vid språkinläring hos sex invandrare som har blivit integrerade på svenska i Finland och varit i arbetslivet i åtminstone tre års tid.

Informanterna i min undersökning har anlänt till Finland av varierande orsaker; flyktingskap, arbete eller familjeskäl. Största delen av informanterna har inte haft möjlighet att påverka valet av integreringsspråk utan detta bestämdes av lokala myndigheter. Avgörande faktorer i informanternas språkval har varit boningsort som har svenska som majoritetsspråk eller familjemedlemmar som har finlandssvensk bakgrund eller har redan tidigare blivit integrerade på svenska.

Informanterna har haft olika faktorer som har varit avgörande med motivationen att lära sitt integrationsspråk. Både yttre och inre faktorer har påverkat som t.ex. familjemedlemmar, bättre arbetsmöjligheter, den sociala miljön, släktingarnas förväntningar och även trygghetskänslan av framtiden i säkerhet i det nya landet.

Detta kommer tydligt fram även i min undersökning, där informanterna berättar hur släktingar har påverkat deras tankesätt gällande språkstudier och allmänna studier i Finland.

Gällande svenska språkets ställning i Finland hade en del av informanterna fått förhandsinformation om Finlands tvåspråkighet redan innan de flyttade till Finland medan andra fick höra om svenska språket först i Finland.

Informanterna i undersökningen ansåg att oberoende av ankomstorsak till det nya landet borde alla invandrare ha rätt att välja sitt integrationsspråk. Om man känner sig tvungen att lära sig ett språk som inte känns rätt påverkar detta även språkinlärningsmotivationen. En informant beskrev känslan så att man känner sig som en fånge om man tvingas att välja ett språk emot sin egen vilja. Även känslan av utanförskap i samhället upplevdes av en del av informanterna. Informanten hade hört till en minoritet i hemlandet och hamnade även i Finland i en minoritetsgrupp p.g.a. integrationsspråket.

Positiva faktorer med svenska som integrationsspråk ansågs vara finlandssvenskarnas positivare mentalitet, språkrikedom och möjlighet till internationella kontakter inom Nordiskt samarbete. De negativa aspekterna som informanterna nämnde var språkliga, sociala och karriärmässiga begränsningar som bekräftas även av resultaten i Magdalena Bölings (2003) invandrarundersökning.

Som Nyholm (2012:46) har konstaterat är attityder ett samhälleligt fenomen som formas både i och av samhället och kan även påverka samhället och oss individer. I fråga om eventuella problem med svenska som integrationsspråket hade invandrarna i min undersökning upplevt negativa attityder från både myndigheternas och finländares håll. En av mina informanter hade upplevt att myndigheterna inte vill uppmuntra invandrare att integrera sig på svenska och att de kan även försvåra integrationsprocessen om invandraren vill välja svenska som integrationsspråk.

En annan informant hade upplevt att det var just hens användning av svenska språket och inte den mörka hudfärgen som hade irriterat finskspråkiga finländare i kön utanför restaurangen.

Mika Helander påpekar i sin utredning ” Kan vi stå till tjänst ?” att språkfärdigheterna är viktiga arbetsmarknadskvalifikationer och att alla finländare som har deltagit på den grundläggande utbildningen har elementära färdigheter i både finska och svenska. Invandrarna däremot blir efter i konkurrensen av arbetsplatser eftersom endast ett språk främjas i integrationen (2015:68). Detta bekräftas även av min undersökning. En invandrare som vill söka om fast anställning inom t.ex. vården är tvungen att studera finska. Arbetsgivaren ordnar möjlighet att delta i arbetsplatsens gemensamma kostnadsfria språkkurser avsedda för personalen som ska komplettera sina språkfärdigheter. Men informanten har inte möjlighet att delta i kursen eftersom den förutsätter elementära kunskaper i finska språket.

Enligt Helander handlar invandrarrens integration på svenska även om det finländska samhällets tvåspråkighet, finlandssvenskhetens framtid samt svenska språkets ställning i Finland (Helander 2015:112).

Helander påpekar även behovet av en ny forskning som koncentrar sig på att undersöka invandrarrens rörlighet inom landet och eventuella flyttningar bort från Svenskfinland. En sådan forskning kunde ge bättre grunder för myndigheter som ska kunna bedöma behovet av svenskspråkig integration och hjälpa till med valet av integrationsspråk på tvåspråkiga orter (Helander 2015:117). Min undersökning får stöd av Helanders utredning som även den efterlyser tidigare anlända invandrares värdefulla information och erfarenheter av integration på svenska i tvåspråkiga sammanhang.

Undersökningen kunde ge viktig information om valet av integrationsspråket har varit relevant eller har språkvalet inneburit eventuella marginaliseringar för invandrare (Helander 2015:117).

Min undersökning bevisar att samhället borde i större grad ta i beaktande hur invandrare har upplevt integreringen på svenska och vilka faktorer kunde eventuellt förbättras i framtiden.

Kaarina Reini (2012) har skrivit en rapport om invandringens ekonomiska effekter och de regionalekonomiska effekterna av arbetskraften med främmande språk i Österbotten. Hennes forskningsrapport betraktar invandringens ekonomiska effekter ur arbetsmarknadens perspektiv. Hennes forskningsresultat visar att invandrarnas höga sysselsättningsgrad har en ekonomisk effekt för regionen. I bästa fall stöder detta regionens ekonomi och ökar dess livskraft.

Informanterna i min undersökning har konstaterat att p.g.a. deras språkval har deras möjligheter att hitta arbete eller avancera på sin karriär minskat avsevärd. Finns det arbetsplatser där man klarar sig utan finska språket? Enligt informanterna i min undersökning behöver man kunna finska för att kunna klara sig i Finland, detta gäller även Österbotten. Finska språket ansågs vara ett bättre språk på arbetsmarknaden medan med svenska språket minskar utbudet avsevärt. Mina informanter ansåg att svenska språket fungerar bra i sociala kontakter i Österbotten, men inte i hela Finland och inte heller på arbetsmarknaden.

Samhället vi lever i förändras hela tiden och arbetsplatserna kan flyttas till andra orter. En invandrare som kan enbart svenska har betydligt svårare att flytta till en annan ort för att söka arbete.

I Social-och hälsovårdsministeriets strategi "*Ett socialt hållbart Finland 2020*" finns med som målsättning att förbättra möjligheterna till sysselsättning för invandrarna (Reini 2012:7). Resultaten i min undersökning visar att beslutsfattarna borde betrakta integrationsspråkets betydelse för invandrarens möjligheter att hitta sysselsättning i Finland. Kommunförbundet håller på att kartlägga potentiella arbetsplatser för invandrare som har svenska som integrationsspråk.

Enkäten har riktats till svenskspråkiga arbetsplatser i tvåspråkiga kommuner. Svaren sammanställs i en rapport som kommer att ge en bättre uppfattning om arbetsmarknadsläget ur arbetsgivarsynvinkel (Kommuntorget 2017).

”Välkommen till Österbotten” där integrationen på svenska är bäst i landet enligt Helander (Österbottens Tidning 26.11.2015). Min undersökning bevisar att även om kommunerna i Österbotten har lyckats bra med integrationen är det möjligt att behandla invandringsärenden även bättre i framtiden.

Den svenskspråkiga integrationen är ett högaktuellt tema som även har stark anknytning till minoritetspolitiken i Finland. Vem har rätt att bestämma och på vilka grunder? Attityder och motivation har en avgörande roll i invandrarnas språkinläring. En integrativt motiverad invandrare är intresserad av själva språket och om kulturen i det nya landet, vilket även är vägen till bättre integration. Invandrarnas integration borde betraktas mera ur individens synvinkel och man borde även beakta invandrarens olika individuella behov och förutsättningar att sysselsätta sig i hela Finland som mina informanter uttrycker det:

”Vi lever i ett demokratiskt land.

Alla borde kunna välja själv.

Vill inte begränsa framtiden, inte för mitt barn heller.

Om man flyttar från Österbotten är det finska som gäller.” (I3)

”Ingen vet vad som händer i framtiden.

Jag är stolt att jag är här nu.

Har gått igenom svårigheter.

En dag i taget.” (I2)

LITTERATUR

Arnautovic, Emina (2016). *Invandrare-ett problem eller en lösning för Svenskfinland?* Helsingfors: Finlandssvenska tankesmedja Magma . [Citerat 25.2.2017]. Tillgänglig: <http://magma.fi/post/2016/4/5/invandrare-ett-problem-eller-en-losning-i-svenskfinland>

Arbets- och näringsministeriet. *Invandring i Finland*. (2017b) [Citerat 11.3.2017]. Tillgänglig: <http://tem.fi/sv/invandringen-i-finland>

Arbets- och näringsministeriet. Te-tjänster. *Integrationsutbildning för invandrare*. [Citerat 25.3.2017]. Tillgänglig: http://www.tetjanster.fi/te/sv/arbets sökande/yrkesval_och_utbildning/integrationsutbildning_invandrare/index.html

Arbets- och näringsministeriets service. Integration.fi. *Invandringen ökar och blir mångsidigare*. (2017a) [Citerat 11.3.2017]. Tillgänglig: http://www.integration.fi/sv/integration/integration/bakgrunden_till_integrationsarbetet/invandringen_okar_och_bli_r_mangsidigare

Arbets- och näringsministeriets service. Integration.fi *Integration på svenska*. [Citerat 24.3.2017]. Tillgänglig: <http://kotouttaminen.fi/sv/integration-pa-svenska>. (2017 d)

Arbets- och näringsministeriets service. Integration.fi *Österbotten* [Citerat 24.3.2017]. Tillgänglig: <http://kotouttaminen.fi/sv/osterbotten> (2017e)

Arbets- och näringsministeriets service. Integration.fi. *Centrala begrepp*. (2017c) [Citerat 26.11.2016]. Tillgänglig: http://www.integration.fi/sv/integration/integration/bakgrunden_till_integrationsarbetet/centrala_begrepp

Arbets- och näringsministeriets service. Integration.fi. *Mottagande av flyktingar*. (2017f) [Citerat 18.4.2017]. Tillgänglig: <http://kotouttaminen.fi/sv/handbok-om-mottagande-av-flyktingar>

Arbets- och näringsministeriets service. Integration.fi. *Kompetenscentret för integrationen av invandrare*.) (2017fg) [Citerat 18.4.2017]. Tillgänglig: <http://kotouttaminen.fi/sv/kompetenscentret>

Arbets- och näringsministeriets pressmeddelande. Statens program för integrationsfrämjande fastställer prioriteringarna för integrationsfrämjandet de kommande åren. Ministeriet 8.9.2016.

Arbets- och näringsministeriets publikationer. Statens program för integrationsfrämjande för åren 2016-2019 och Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande. Ministeriet. 46/2016.

Baker, Colin (1992). *Attitudes and languages*. Clevedon: Multilingual matters.

Bijvoet, Ellen (2007). Attityder till språk. I: Sociolingvistik, s.113-143. Red. Eva Sundgren. Stockholm:Liber.

Böling, Magdalena (2003). *Invandrarelever och påverkansfaktorer vid inläring- En finlandssvensk intervjustudie*. Vasa : Åbo Akademi. Pedagogiska fakulteten. Institutionen för pedagogik och specialpsykologi. Avhandling i pedagogik för pedagogie magisterexamen.

Creutz, K. & Helander, Mika (2012). *Via svenska. Den svenskspråkiga integrationsvägen*. Helsingfors: Finlandssvenska tankesmedja Magma. [Citerat 14.1.2017]. Tillgänglig: <http://magma.fi/post/2012/5/9/via-svenska-den-svensksprakiga-integrationsvagen-magma-studie-1-2013>

Denscombe, Martyn (2016). *Forskningshandboken för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Edward, John (1985). *Language, Society and Identity*. Oxford: Basil Blackwell.

Europeiska migrationsverket (EMN) (2016). *Termer om invandring*. En broschyr publicerat av IOM Helsingfors (International Organization for Migration) och EMN Helsingfors (Europeiska migrationsverket).

Finlex, Språklag 6.6.2003/ 423 [Citerat 25.2.2017]. Tillgänglig:
<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423>

Finlex, Lag om främjande av integration 1386/2010 [Citerat 25.2.2017]. Tillgänglig:
<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101386?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lagen%20om%20fr%C3%A4mjande%20av%20integration>

Fishbein, Martin & Ajzen, Icek (1975). *Belief, attitude, intention and behaviour. An introduction to Theory and Research*. Mass: Reading.

Forsgård, Nils Erik (2009). En kommentar till undersökningen om hur invandrare förhåller sig till det finlandssvenska. Helsingfors: Finlandssvenska tankesmedja Magma. [Citerat 14.1.2017]. Tillgänglig: <http://magma.fi/post/2009/5/14/en-kommentar-till-undersokningen-om-hur-invandrare-forhaller-sig-till-det-finlandssvenska>

Gardner, Robert C. & Wallace E. Lambert (1972). *Attitudes and Motivation in Second-Language Learning*. Rowley, Massachusetts: Newbury House.

Haagensen, Bodil (2007). *Dialogpedagogik och motivation. En fallstudie på svenska på universitetsnivå*. Acta Wasaensia nr 174. Språkvetenskap 32. Universitas Wasaensis.

Helander, Mika (2015). *Kan vi stå till tjänst på svenska? Integration på svenska i Finland*. Helsingfors: Unigrafia.

Inrikesministeriet (2017). *Migration*. (2017a) [Citerat 3.4.2017]. Tillgänglig: <http://intermin.fi/sv/migration/migrations-och-asyllpolitik>

Inrikesministeriet (2017). *Kvotflyktingar*. (2017b) [Citerat 3.4.2017]. Tillgänglig: <http://intermin.fi/sv/migration/asylsokande-och-flyktingar/kvotflyktingar>

Invandrarnas inställning till det finlandssvenska. Finlandssvenska tankesmedja Magma (2009). Helsingfors. [Citerat 14.1.2017]. Tillgänglig: <http://magma.fi/post/2009/5/14/invandrarnas-installning-till-det-finlandssvenska>

Kokkonen, M. Laakso, S. Piikki, A. (2009). *Arvaanko vai arvioinko? Opas aikuisten maahanmuuttajien suomen kielen arviointiin*. Opetushallitus, Edita Prima Oy. Helsinki.

Kommunförbundet (2016). *Svenska som integrationsspråk i Finland*. [Citerat 25.3.2017]. Tillgänglig: http://kotouttaminen.fi/documents/3464316/4355329/kotouttamiskieli_ruotsi_ebook.pdf/6e4d8242-331a-4c30-9179-8d0c93681330

Kommuntorget (2017). *Kartläggning för invandrare som integreras på svenska*. [Citerat 6.5.2017]. Tillgänglig: <http://kommuntorget.fi/beslutsfattande-politik-och-demokrati/kartlaggning-jobb-invandrare-som-integreras-pa-svenska/>

Kommuntorget (2016). *Integrationen engagerar hela Närpes*. [Citerat 6.5.2017]. Tillgänglig: <http://kommuntorget.fi/beslutsfattande-politik-och-demokrati/233282/>

Kotsinas, Ulla-Britt (2000). Språkkontakt och slangspråk i Stockholm. I : *Ungdommers språkmoter*, s. 19-60. Red. Anna-Brita Stenström, Ulla-Britt Kotsinas & Eli-Marie Drange. Kobenhavn: Nordisk Ministerråd.

Mattila, Markku. & Björklund, Krister (2013). *Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta. Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa*. Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuksia n:o 5. Turku: Siirtolaisinstituutti.

Migrationsverket (2017a). Ordlista. *Centrala termer om invandring*. [Citerat 14.1.2017]. Tillgänglig: http://www.migri.fi/for_media/ordlista

Migrationsverket. (2017b). *Upphållstillstånd*. [Citerat 7.5.2017]. Tillgänglig: <http://www.migri.fi/uppehallstillstand>

Moilanen, Hanna (2014). *Nyfinlandssvenskarna. Språklig identitet hos invandrare som integrerat sig i det finska samhället på svenska*. Jyväskylä universitet. Institutionen för språk. Magisteravhandling i svenska.

Mustila, Eero T. (1990). *Finska gymnasieelevers motivation för, attityder till och intresse för svenska*. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitos. Tutkimuksia 125.

Nikula, Anna (2009). *Maahanmuuttajan henkisen sopeutumisen opas*. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, opinnäytetyö. [Citerat 25.2.2017]. Tillgänglig: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/7311/nikula_anna.pdf?sequence=1

Nyholm, Sara (2012). *Närpesungdomars intraspråkliga beteende*. En attitydundersökning med framtidsperspektiv. Acta Wasaensia nr 262. Språkvetenskap 44. Universitas Wasaensis.

Närbild / Yle 27.2.2017. *Svenskan öppnar Norden för invandrare*. [Citerat 28.2.2017]. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/program/narbild>

Patel, R. & Davidson, B (2015). *Forskningsmetodikens grunder*. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning. Lund: Studentlitteratur

Reini, Kaarina (2012). *Maahanmuuton taloudelliset vaikutukset*. Vieraskielisen työvoiman aluetaloudelliset vaikutukset Pohjanmaalle. Raportti 12 /2012. Terveystyön ja hyvinvoinnin laitos (THL). Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Ruohotie, Pekka (1982). *Aikuisen oppimotivaatio*. Tampereen yliopiston Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos. Julkaisu N:o 6. Hämeenlinna.

Ruohotie, Pekka (1993). Motivaatio ja itseohjautuva oppiminen. I: *Oppimis- ja opettamismotivaatio ammatillisissa opinnoissa*, 3–80. Red. Pekka Ruohotie, Jarkko Leino & Pentti Rauhala. Tampereen yliopiston Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos. Hämeenlinna.

Ruohotie, Pekka (1998). *Motivaatio, tahto ja oppiminen*. Helsingfors: Oy Edita Ab.

Saatsi, Olli-Pekka (2016). Integration av invandrare på svenska i Nyland ur svensklärarnas synvinkel. *Finns det inte finansiering, kan vi inte erbjuda det här*. Helsingfors universitet. Nordiska språk, finska finskugriska och nordiska institutionen. Pro gradu-avhandling.

Spolsky, Bernard (1989). *Conditions for Second Language Learning*. Oxford: Oxford University Press.

Säljö, Roger (2014). *Lärande I praktiken- Ett sociokulturellt perspektiv*. Studentlitteratur AB.

Söderman, Therese (1997). Flykting i ett tvåspråkigt land. Effekter av svenska och finska som andraspråk- en studie bland kurder i västra Nyland. Helsingfors: Universitetstryckeriet.

Tarnanen, Mirja. Pöyhönen, Sari. Lappalainen, Maija. Haavisto, Sari (2013). *Delaktig i Finland Skörden från försöksprojektet*. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Svenska kulturfonden. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä / Helsingfors.

Teikari, Karoliina (2015). *Svenska som ett alternativt integrationsspråk- En empirisk studie om invandrare i Helsingforsregionen som integrerats på svenska*. Helsingfors universitet. Nordica. Nordiska språk. Pro gradu avhandling.

Tuomi, Jouni. & Sarajärvi, Anneli (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Utbildningsstyrelsen (2012). *Grunderna för läroplanen för utbildning i läs-och skrivfärdigheter för vuxna invandrare 2012*. Föreskrifter och anvisningar 2012:2. Tampereen yliopistopaino oy.

Vasabladet (2009) *Svenskan kan även vara en möjlighet*. Henrik Stenbäck 22.4.2009

Vasabladet (2009). *Invandrare ivriga lära sig språket*. Heidi Hakala 15.5.2009

Vasabladet (2009). *Svenskspråkiga positivare till invandringen än finspråkiga*. 15.10.2009

Viberg, Åke (1987). *Vägen till ett nytt språk 1. Andraspråksinläring i ett utvecklingsperspektiv*. Stockholm: Natur och Kultur

Yle nyheter 2.9.2016. *Många invandrare lär sig dialekt*. [Citerat 25.3.2017]. Tillgänglig: <https://svenska.yle.fi/artikel/2016/09/02/manga-invandrare-lar-sig-dialekt>

Österbottens förbund. Statistiksamlingen Österbotten i siffror 2016. [Citerat 21.1.2017]. Tillgänglig: <http://www.pohjanmaalukuina.fi/assets/10/Uploads/Pohjanmaalukuina2016-valmis.pdf>

Österbottens tidning 26.11.2015. *Invandrare borde själva få välja språket*. [Citerat 25.3.2017]. Tillgänglig: <http://online.osterbottenstidning.fi/Artikel/Visa/83709>

Ej publicerat material:

Österbottens NTM-central och Finland- mitt hem projektets nätverksmöte i Vasa 24.11.2016. Föreläsare Hanna Auronen, Invandringschef för Österbottens NTM-central.

E-post 29.3.2017 från Rafael Bärlund, Överinspektör. Europeiska migrationsnätverket. ”Finland 2016- helhetsbild av immigrationen”. Nyckeltal om Immigration 2016 är snart färdig att publiceras på Europeiska migrationsnätverkets hemsida.

BILAGOR

BILAGA 1. TEMAINTERVJU

TEMA 1: BAKGRUNDSINFORMATION

1. Namn
2. Födelseår
3. Familj i Finland
4. Familj utomlands
5. Var är du uppvuxen, födelseort?
  - på landet, i staden
6. Kan du berätta lite om ditt liv i hemlandet?
7. Hur har du kommit till Finland?
  - Varför?
  - När?
  - Visste du någonting om Finland innan du kom hit?
  - Har du alltid bott i Österbotten?

TEMA 2 : UTBILDNING I HEMLANDET OCH I FINLAND

1. Har du studerat i hemlandet? (på vilket nivå)
2. Språkkurser i Finland
3. Övriga studier

TEMA 3 : A) SPRÅKKUNSKAPER

1. Vilket språk /vilka språk är ditt/dina modersmål?
Hur anser du själv dina att modersmålspråkkunskaper är?
(utmärkta, goda, varken goda eller svaga, svaga ,)
2. Kan du något annat språk? Vilket /vilka?
3. Vilket språk känner du dig mest bekväm med? Varför?
4. Varför började du studera svenska?
5. Visste du då du började studera svenska att i Finland talar man både finska och svenska?
6. Hur mycket har du studerat finska?

3: B) SPRÅKANVÄNDNING

1. Vilket / vilka språk använder du t.ex. i FPA, i butiken, i Arbetskraftsbyrån eller med vännerna?
2. Vilket / vilka språk använder du på arbetet?
3. Vilket /vilka språk använder du hemma?
4. Hur upplever du svenska språket i Österbotten ?
5. I hurdana situationer använder du annat språk än svenska?
6. Hur mycket svenska du använder i dagliga livet? På arbetet? Utanför arbetet?
7. Kan du finska? Använder du finska? I vilka situationer? Med vem?
8. På vilket språk tittar du på TV?
9. Läser du böcker eller tidningar? På vilket /vilka språk?
10. Använder du sociala medier? På vilket /vilka språk?

TEMA 4: ARBETSERFARENHET

1. Vad arbetade du med innan du kom till Finland?
2. Vad jobbar du med här i Finland just nu?
3. Vad har du jobbat med tidigare?
  - Vilket /vilka språk har du använt/ använder du på arbetet?
  - Tycker du att du klarar dig bra med enbart svenska på ditt arbete?
Har det uppstått behov att även kunna finska?

TEMA 5: SPRÅK OCH KULTUR

1. Hur upplever du det att en del invandrare integreras på svenska och andra på finska?
2. Har du varit i situationer att integrationsspråket har påverkat kommunikationen mellan invandrare?
3. Vilka anser du är
  - möjligheterna med att lära sig svenska jämfört med finska språket?
  - eventuella begränsningar med att lära sig svenska?
4. Har du upplevt att det finns skillnader mellan svenskspråkiga (d.v.s. finlandssvenskar) och finskspråkiga finländare? Hurdana?
5. Hade du möjlighet att välja integreringsspråket?
6. Om du fick välja idag, vilket språk skulle du välja idag att lära dig först? Svenska eller finska? Varför just detta språk?

TEMA 6 : FRAMTIDEN

1. Vad har du för framtidsplaner?
2. Har du goda råd till myndigheter/ invandrare som funderar på valet av integrationsspråket i Finland? Vilka saker borde man ta hänsyn till?

Vill du ännu tillägga någonting?

Tack för intervjun!